

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 19. märts 2009 (27.05)
(OR. en)**

7864/09

**SCH-EVAL 48
FRONT 21
COMIX 252**

MÄRKUS

Saatja:	Redaktsioonirühm välispiiride kontrolli, tagasisaatmist ja tagasivõtmist käsitleva Schengeni kataloogi ajakohastamiseks
Saaja:	Schengeni hindamise töörühm
Teema:	ELi ajakohastatud Schengeni kataloog, mis käsitleb välispiiride kontrolli, tagasisaatmist ja tagasivõtmist

ELi

Schengeni kataloog

Välispiiride kontroll

Tagasisaatmine ja tagasivõtmine

Soovitused ja parimad tavad

SISUKORD

1.	<u>SISSEJUHATUS</u>	5
2.	<u>ESIMENE OSA: VÄLISPIIRIDE KONTROLL</u>	8
A.	<u>Integreeritud piirihaldus</u>	8
	<u>1. Integreeritud piirihalduse mõiste</u>	8
	<u>2. Integreeritud piirihalduse nõuetekohase kohaldamise põhielemendid</u>	8
	2.1 <u>Piirikontroll (kontrollid piiril ning patrull- ja vaatlustegevus), nagu see on määratletud Schengeni piirieskirjades, sealhulgas asjakohased riskianalüüsid ja kriminaalluure</u>	12
	2.2 <u>Piiriüleste kuritegude avastamine ja uurimine koostöös kõikide pädevate õiguskaitseasutustega</u>	13
	2.3 <u>Neljatasandiline riiki sissepääsu kontrollimise mudel (kolmandates riikides võetavad meetmed, koostöö naaberriikidega, piirikontroll, vaba liikumisega alal võetavad kontrollimeetmed, sealhulgas tagasisaatmine)</u>	13
	2.4 <u>Piiride haldamise eesmärgil tehtav asutustevaheline koostöö (piirivalveametnikud, toll, politsei, riiklikud julgeolekuteenistused ja muud asjakohased asutused) ning rahvusvaheline koostöö</u>	15
	2.5 <u>Liikmesriikide ning ühenduse ja liidu institutsioonide ja muude organite tegevuste koordineerimine ja sidususe tagamine</u>	16
	<u>3. Piirihalduse arendamine Euroopa Liidu tasandil</u>	17
B.	<u>Üksikasjalikum teave soovitude ja parimate tavade kohta</u>	18
	<u>1. Strateegia ja organisatsiooniline struktuur</u>	18
	<u>2. Töötajad ja koolitus</u>	21
	<u>3. Piirikontroll</u>	23
	3.1 <u>Üldine</u>	23
	3.2 <u>Maismaapiir</u>	28
	3.3 <u>Merepiir</u>	32
	3.4 <u>Lennujaamad</u>	34
	<u>4. Piirivalve</u>	35
	4.1 <u>Üldine</u>	35
	4.2 <u>Maismaapiir</u>	36
	4.3 <u>Merepiir</u>	37
	4.4 <u>Lennujaamad</u>	38
	<u>5. Riskianalüüsid ja kriminaalluure</u>	38
	<u>6. Piiriüleste kuritegude avastamine ja uurimine koostöös kõikide pädevate õiguskaitseasutustega</u>	39
	<u>7. Kolmandate transiit- ja päritoluriikide meetmed</u>	40
	<u>8. Koostöö kolmandate naaberriikidega</u>	41
	<u>9. Vaba liikumise alal võetavad kontrollimeetmed, sealhulgas tagasisaatmine</u>	42
	<u>10. Piiride haldamise eesmärgil tehtav asutustevaheline koostöö (piirivalveametnikud, toll, politsei, riiklikud julgeolekuteenistused ja muud asjakohased asutused)</u>	42
	<u>11. Liikmesriikide vaheline koostöö</u>	43
	<u>12. Liikmesriikide ning ühenduse ja liidu institutsioonide ja muude organite tegevuste koordineerimine ja sidususe tagamine</u>	43
	<u>13. Korruptsiooni vältimine</u>	44

3.	<u>TEINE OSA TAGASISAATMINE JA TAGASIVÕTMINE</u>	45
A.	<u>Sissejuhatus – ebaseadusliku sisserände vastu võitlemiseks võetavad tagasisaatmise ja tagasivõtmise meetmed</u>	45
B.	<u>Üksikasjalikum teave soovitude ja parimate tavade kohta</u>	48
1.	<u>Ülevaade asjakohastest rahvusvahelistest ja ühenduse õigusaktidest</u>	48
2.	<u>Kaitse väljasaatmise vastu</u>	50
3.	<u>Kolmanda riigi kodanike erikategooriate puhul kohaldatav kord</u>	51
4.	<u>Tagasisaatmisotsused</u>	53
5.	<u>Kolmanda riigi kodaniku kinnipidamine</u>	54
6.	<u>Kolmanda riigi kodanike kinnipidamine kinnipidamiskeskustes</u>	55
7.	<u>Ajutiste reisidokumentide tuvastamine ja väljaandmine</u>	57
8.	<u>Tagasivõttulepingud</u>	59
9.	<u>Väljasaatmine</u>	60
10.	<u>Toetatud vabatahtlike tagasisaatmise hõlbustamine</u>	61
11.	<u>Koostöö valitsusväliste organisatsioonidega</u>	62
12.	<u>Kolmanda riigi kodanikele suunatud õigusabi ja nõustamine</u>	62

*

* *

1. SISSEJUHATUS

Schengeni hindamise töörühm seadis oma 17. juulil 2008 toimunud koosolekul eesmärgiks muuta ja ajakohastada Schengeni soovitude ja parimate tavade katalooge, sealhulgas 2002. aasta veebruaris välja antud Schengeni kataloogi, mis käsitleb välispiiride kontrolli, tagasisaatmist ja tagasivõtmist. Pärast nimetatud kataloogi esimest väljaannet on jõustunud mitmed piirihaldust käsitlevad õigusaktid ja muud dokumendid. Lisaks on Euroopa piirihalduse valdkonnas toimunud areng olnud suhteliselt kiire.

2002. aasta kataloogi on muudetud, võttes arvesse eelkõige järgmisi dokumente:

- nõukogu 27. veebruari 2003. aasta määrus (EÜ) nr 415/2003 viisade andmise kohta piiril, kaasa arvatud selliste viisade andmine läbisõidul olevatele meremeestele¹;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil;
- nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/82/EÜ veoettevõtjate kohustuse kohta edastada reisijaid käsitlevaid andmeid;
- nõukogu 26. oktoober 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2007/2004 Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri asutamise kohta;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieeskirjad), ning selle muudatused;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1931/2006, millega kehtestatakse maismaal liikmesriikide välispiiril toimuva kohaliku piiriliikluse eeskirjad ning muudetakse Schengeni konventsiooni sätteid;
- komisjoni 6. novembri 2006. aasta soovitus K (2006) 5186 lõplik, millega kehtestatakse ühine „Praktiline käsiraamat piirivalveametnikele (Schengeni käsiraamat)”, mida liikmesriikide pädevad asutused peavad kasutama, kui teostavad isikute kontrolli piiril, ning selle muudatus K (2008) 2976 lõplik;
- nõukogu 4.–5. detsembri 2006. aasta järeldused integreeritud piiride haldamise kohta (justiits- ja siseküsimuste nõukogu Brüsselis toimunud 2768. istung);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 863/2007, millega kehtestatakse mehhanism piirivalve kiirreageerimisrühmade loomiseks, muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2007/2004 kõnealuse mehhanismiga seoses ning reguleeritakse külalisametnike ülesandeid ja volitusi;
- nn piiripaketti käsitlevad komisjoni 13. veebruari 2008. aasta teatised;
- nõukogu 5.–6. juuni 2008. aasta järeldused Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiri haldamise kohta (justiits- ja siseküsimuste nõukogu Luxembourgis toimunud 2873. istung);

¹ Nimetatud määrus kaotab kehtivuse niipea, kui viisatöörühmas juba läbivaatamisel olev määrus, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskirjad, muutub kohaldatavaks.

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus);
- nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/110/EÜ abi kohta läbisõidu puhul seoses väljasaatmisega õhuteed pidi;
- nõukogu 23. veebruari 2004. aasta otsus 2004/191/EÜ, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikust tunnustamist käsitleva direktiivi 2001/40/EÜ kohaldamisest tuleneva rahalise tasakaalustamatuse kompenseerimise kriteeriumid ja praktiline kord;
- nõukogu 29. aprilli 2004. aasta otsus 2004/573/EÜ, ühislendude korraldamise kohta seoses kolmandate riikide kodanike väljasaatmisega kahe või enama liikmesriigi territooriumilt individuaalse väljasaatmiskorralduse alusel;
- Euroopa Nõukogu ministrite komitee poolt 4. mail 2005 vastu võetud „20 suunist sunniviisilise tagasisaatmise kohta”;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu (heakskiidetud, ent veel avaldamata) direktiiv ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel.

Kataloogi eesmärk on esitada soovitusi ja tuua esile eespool nimetatud määruste ja muude dokumentide rakendamise parimaid tavasid, esitades näiteid, et aidata nii Schengeni riikidel kui ka Schengeni ühinevatel riikidel kohaldada Schengeni *acquis*'d nõuetekohaselt.

Kataloogis võetakse samuti arvesse Schengeni hindamise komisjoni aruanded, mis koostati pärast liikmesriikide valmisoleku hindamist kohaldada Schengeni *acquis*'d.

Kataloog koosneb kahest osast, millest üks käsitleb välispiiride kontrolli ning teine tagasisaatmist ja tagasivõtmist. Üldosas kirjeldatakse põhimõisteid, mis on Euroopa Liidu tasandi poliitika ja jätkuvate arengute aluseks. Sellele järgnevad mitmed soovitusel ja parimad tavad, mis on esitatud tabeli kujul, kusjuures soovitusel on esitatud vasakul ja parimad tavad paremal.

Kataloogis on esitatud järgmised määratlused kõnealuse ülesande läbiviimiseks:

- soovitusel: mittetäielik loetelu meetmetest, mis peaksid võimaldama kehtestada Schengeni *acquis*' nõuetekohase kohaldamise ja selle jälgimise aluse;
- parimad tavad: mittetäielik loetelu töömeetoditest või näidismetmetest, mida tuleb pidada Schengeni *acquis*' optimaalseks kohaldamiseks, eeldades, et iga konkreetse Schengeni koostöö osa puhul on võimalik kasutada rohkem kui ühte parimat tava.

Justiits- ja siseküsimuste nõukogu määras oma istungil 4.–5. detsembril 2008 kindlaks integreeritud piirihalduse kohaldamisala. Integreeritud piirihalduse mõiste on liikmesriikide piirihalduse peamine nurgakivi. Seda arvesse võttes on kataloogis esitatud soovitusel ja parimad tavad jaotatud 1. osas integreeritud piirihalduse teksti kajastavateks punktideks ja alapunktideks.

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ühise poliitika üks peamisi eesmärke on olnud lahendada kolmanda riigi kodanike ebaseadusliku sissetrände probleem. Üks peamisi viise selle probleemi käsitlemiseks on luua tõhus tagasisaatmispoliitika, sealhulgas sõlmida tagasivõtulepingud. Käesoleva kataloogi teises osas keskendutakse tagasisaatmise praktilist korda käsitlevatele põhiküsimustele. Puudutatakse menetlusküsimusi, tehnilist korda ja kolmanda riigi kodanikele enne nende tagasisaatmist tagatavate õiguste ulatust. Samuti rõhutatakse lisaks asjaomaste valitsusasutuste rollile teiste osaliste rolli tõhusa inimõigusi austava tagasisaatmissüsteemi arendamisel. Võttes arvesse tagasisaatmispoliitika suurenevat tähtsust, on äärmiselt oluline kindlaks määrata ühised Schengeni riikide poolt järgitavad eeskirjad.

Kasutatavad mõisted on esitatud asjakohastes määrustes.

Kataloogi kasutamise hõlbustamiseks on soovitusel nummerdatud.

Kataloog on kandidaatriikides edaspidi läbiviidavate hindamiste võrdlusvahendiks ja selle abil kontrollitakse Schengeni *acquis'* nõuetekohast kohaldamist Schengeni riikides.

Kataloogi tuleks vajaduse korral ajakohastada.

2. ESIMENE OSA: VÄLISPIIRIDE KONTROLL

A. INTEGREERITUD PIIRIHALDUS

1. Integreeritud piirihalduse mõiste

Euroopa piirihalduse üldmudel on oluline vahend liikmesriikide sisejulgeoleku tagamiseks ning eelkõige ebaseadusliku sisserände ja seonduvate kuritegude ning samuti muu piiriülese kuritegevuse ärahoidmiseks ja avastamiseks.

Justiits- ja siseküsimuste nõukogu 2768. istungil 4.–5. detsembril 2006 Brüsselis jõudis nõukogu järgmistele järeldustele:

Integreeritud piirihaldus on mõiste, mis hõlmab järgmiseid elemente:

- piirikontroll (kontrollid ning patrull- ja vaatlustegevus), nagu see on määratletud Schengeni piirieskirjades, sealhulgas asjakohased riskianalüüsid ja kriminaalluure
- piiriüleste kuritegude avastamine ja uurimine koostöös kõikide pädevate õiguskaitseasutustega
- neljatasandiline riiki sissepääsu kontrollimise mudel (kolmandates riikides võetavad meetmed, koostöö naaberriikidega, piirikontroll, vaba liikumisega alal võetavad kontrollimeetmed, sealhulgas tagasisaatmine)
- piiri haldamise eesmärgil tehtav asutustevaheline koostöö (piirivalveametnikud, toll, politsei, riiklikud julgeolekuteenistused ja muud asjakohased asutused) ning rahvusvaheline koostöö
- liikmesriikide ning ühenduse ja liidu institutsioonide ja muude organite tegevuse koordineerimine ja sidususe tagamine

Integreeritud piirihalduse edukuse võtmeks on tagada nimetatud elementide ja nende Schengeni riikides kohaldamise viiside vaheline sidusus.

2. Integreeritud piirihalduse nõuetekohase kohaldamise põhielemendid

Piirikontroll ei ole üksnes nende Schengeni liikmesriikide huvides, kelle välispiiril seda teostatakse, vaid kõigi liikmesriikide huvides, kes on kaotanud või kaotavad piirikontrolli oma sisepiiridel.

Seetõttu tuleks piirihalduse rakendamisel pidada meeles, et liikmesriigid kontrollivad oma välispiire enda ja samal ajal ka teiste Schengeni liikmesriikide jaoks (solidaarsuse põhimõte). Pidevalt tuleb säilitada tõhus piirikontroll ja see peaks hõlmama kõiki ebaseaduslikke nähtusi, sealhulgas neid, mis ei mõjuta kohalikku julgeolekut.

Selles mõttes peaks iga pädev liikmesriik pöörama välispiirikontrollile asjakohast tähelepanu. Ressursside pideva puuduse vältimiseks valdkondades, kus kohaliku julgeoleku nõuded on üldiselt vastuolus Schengeni ala nõuetega, peaks piirkontroll, sealhulgas riskianalüüs ja eeluurimine jääma pädevate operatiivüksuste peamiseks ülesandeks.

Piirihaldus on ülesanne, mis nõuab kõrgetasemelist professionaalsust. Igas liikmesriigis peaks olema üks peamine pädev asutus (mitte sõjaline) integreeritud piirihalduse rakendamiseks, eelkõige ja vajaduse korral piirikontrolleks, ebaseadusliku sissetrassi ärahoidmiseks välispiiridel ja ebaseadusliku sissetrassi vastu võitlemiseks liikmesriigi territooriumil. Eelkõige piirkontrolli, riskianalüüsi ja eeluurimise jaoks ning samuti ebaseadusliku sissetrassi ärahoidmiseks ja selle vastu võitlemiseks tehtava asutustevahelise ja rahvusvahelise koostöö jaoks peaks olema kehtestatud keskne juhtimine, kontroll, järelevalve ja juhendamine.

Pädev asutus, tavaliselt piirivalve või piiripolitsei, peaks olema tsentraliseeritud ja selge struktuuriga. Pädeva asutuse üksuste vahel peaks olema otsene käsuliin kesksel, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, mis tagab ühtse lähenemisviisi piirikontrolli suhtes, ühtse planeerimis- ja koolitussüsteemi ning ulatusliku ja kiire andmete liikumise organisatsiooni kõikidel tasanditel.

Piirihalduse peamine õiguslik alus põhineb eespool nimetatud ühenduse õigusaktidel. Sellele vaatamata on siseriiklikul tasandil vaja täiendavaid õigusakte, muu hulgas piirivalveseadust, välismaalaste ja sissetrassiseadust ning andmekaitseadust, et integreeritud piirihaldust oleks võimalik täielikult rakendada. Samuti oleks vaja õiguslikku alust, mis võimaldab teha sujuvat ja tõhusat asutustevahelist ja rahvusvahelist koostööd ning vahetada teavet. Tuleks sõlmida lepingud, sh piirilepingud, kohalikku piiriliiklust käsitlevad lepingud ja tagasisivõtulepingud kolmandate naaberriikide ja päritoluriikidega. Lisaks tuleks ebaseaduslik piiriületus muuta seadusega karistatavaks ning ebaseaduslike sissetrassijate vedajatele tuleks määrata trahvid ja kohustus tagada tagasipöördumistransport.

Koostada tuleks riiklik piirihaldusstrateegia, milles jagatakse selgelt ülesanded, sealhulgas hinnangud, mis tuleb koostada riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil asjakohaste üksuste arendamist ja planeerimist käsitlevate juhiste andmiseks. Strateegia peaks sisaldama töökeskkonna, riskide ja ohtude hindamist, vajalike vahendite analüüsi ning samuti tegevus- ja arengukavasid.

Üldreeglina peaksid piirivalveülesandeid täitvad isikud olema spetsiaalse väljaõppe saanud professionaalid. Vähesema kogemusega isikuid võib kasutada üksnes professionaale ajutiselt abistavate kõrvalülesannete täitmisel. Erandeid ei ole lubatud teha ülesannete puhul, mis eeldavad isikuandmete kasutamist, konfidentsiaalsete registritega tutvumist, või otsuste puhul, mis mõjutavad üksikisiku füüsilist puutumatust või vabadust.

Riskianalüüsi ja piirihaldust peab toetama süstemaatiline luuretegevus. Piirihaldamise süsteemid peavad võimaldama teostada teabehanget, analüüsi ja kasutada saadud tulemusi piiri valvamisel. Piirikontrolli põhjaliku riskianalüüsi mudel ühendab omavahel teabehanke, riskianalüüsi ja piirihalduse kõikidel tasanditel. Strateegilise tasandi teabehange tähendab kogu teabe süstematiseerimist ja strateegilise tasandi olukorra ülevaate tuletamist: esitatakse huvipakkuvad nähtused ja alustegurid. Koostatakse statistika, suundumused ja kvalitatiivsed kirjeldused. Strateegiline riskianalüüs analüüsib olulist strateegilist teavet. Osutatakse potentsiaalsetele muutustele ja tehakse poliitika kujundamise ettepanekud. Analüütikutel peab olema täielik teave põhiparadigmade, huvide, ohtude ja riskide kohta. Strateegiline juhtimine tähendab organisatsiooni juhtimist strateegiliste põhieesmärkide (lühiajalised) ja ümberkorralduste (pikaajaline) kaudu.

Operatiivtasandi teabehange ühendab operatiivses kontekstis kohapeal saadud operatiivteabe ja strateegilise teabe (mõlemasuunaline sisend ja väljund). Operatiivse riskianalüüsi ülesanne on teha kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid analüüse operatiivkeskkonnast, aktiivsetest objektidest ja enda tegevuse tulemustest. Eesmärgiks on saada tõepärast teavet valitseva olukorra kohta. Nimetatud teavet tuleks kasutada vahendite optimaalse eraldamise hõlbustamiseks. Erilist tähelepanu tuleks pöörata lünkadele, s.o kohtadele, kus süsteem ei toimi. Operatiivjuhtimine tähendab asjaomaste ülesannete, eelarveraamistike, varade ja jurisdiktsiooni vahendite ja nõuete haldamist. Kõnealune funktsioon on seotud struktuuriüksustega, millel on kindlaksmääratud vastutusala ja mis vastutavad näiteks piirkondliku jurisdiktsiooni eest. Operatiivses riskianalüüsis esitatakse samuti taktikaliste tasandite riskinäitajad ja -profiilid.

Taktikalise tasandi teabehange tähendab iga päev piiri valvamisest vahetult osalevate piirivalvurite ja piiripolitsei ühendamist infosüsteemiga. See tähendab kaheasuunalisi andmevoogusid (sisend ja väljund). Praktilisel tasandil tähendab see hindamist, milliseid isikuid, sõidukeid, laevu või õhusõidukeid tuleks kontrollida. Nimetatud hindamine viiakse läbi reaajas toimivas taktikalises olukorras. Seega võib kasutatavaid meetodeid nimetada taktikalise tasandi riskianalüüsiks.

Piiriülese kuritegevuse avastamiseks tuleks eralist tähelepanu pöörata kahtlustatavate isikute ja objektide kontrollimise menetlusele. Töötajatele tuleks anda teavet riskinäitajate, riskiprofiilide ja tavapärase piiriülese kuritegevuse toimumisviiside kohta. Samuti peaksid töötajad teadma nende isikute nimesid, keda tuleb kindlasti jälgida ja kontrollida.

Erakorraline riskianalüüs ühendab teatud nähtusi või juhtumeid. Erakorraline riskianalüüs on vahetu reageerimine piiril tegelikult ilmnenu juhtumitele. Peamine eesmärk on teavitada teisi struktuure riskiteguritest.

Ülevaade olukorrast näitab, mil määral on ametiasutused võimelised avastama piiriüleseid liikumisi ning esitama põhjendatud arvamuse kontrollimeetmete võtmiseks. Praktikas näitab ülevaade olukorrast, kuidas asutused määravad kindlaks ajalised ja asukoha piirid järgmise kolme funktsiooni teostamiseks: sellise liikumiste avastamine, mis võivad olla ebaseadusliku piiriületamise katsed, avastatud sihtmärkide tuvastamine ja eelmiste tuvastamiste õigeaegne analüüsimine.

Et tulemuslikult hallata piirikontrollitegevust ja rakendada integreeritud piirihaldust peaks pidevalt pöörama tähelepanu olukorra hindamisele. Seega tuleks piirihaldussüsteemi toimimist kohandada vastavalt piiridel valitsevatele tingimustele. Pideval hindamisel kasutatavaid õigeid ja usaldusväärseid andmeid võiks jagada teiste Schengeni riikidega. Olukorrast asjakohase, põhjaliku ja usaldusväärse ülevaate saamiseks ja säilitamiseks peaks riskide analüüsimine olema tsentraliseeritud ja selgelt struktureeritud kõikidel piirihalduse eest vastutava asutuse struktuuritasanditel.

Reageerimisvõime (õhu-, mere- ja maismaa)piiril näitab aega, mis kulub piiril toimuva ebaseadusliku tegevuse katsetele reageerimiseks, ning samuti ebatavalistele olukordadele reageerimise kiirust ja viisi. Piirihaldusel peaks olema selline reageerimisvõime, et vajaduse korral saaks vahendite eraldamist asjakohaselt kohandada. Reservid, töötajad ja seadmed peavad olema kättesaadavad selleks, et reageerida muutustele piiridel ja piiripunktides. Samuti tuleks koostada kavad laiaulatusliku ebaseadusliku sissetände käsitlemiseks.

Kõik piiril kohapeal olevad juhtivad töötajad ja piirihaldust hindavad isikud peaksid olema võimelised hindama olukorda ja reageerimisvõimet.

2.1 Piirikontroll (kontrollid piiril ning patrull- ja vaatlustegevus), nagu see on määratletud Schengeni piirieskirjades, sealhulgas asjakohased riskianalüüsid ja kriminaalluure

Piirihalduse üldstrateegia põhivaldkond on toimiv piirihaldus, mis hõlmab riskianalüüsil põhinevaid kontrolle piiril ning patrull- ja vaatlustegevust. Piirikontroll on põhielement ebaseadusliku sissekängu ja inimkaubanduse vastu võitlemisel ning liikmesriikide sisejulgeolekule, avalikule korrale, rahvatervisele ja rahvusvahelistele suhetele avalduva ohu ärahoidmisel. See on valdkondadevaheline õiguskaitsealane tegevus ja selle vastu tunnevad huvi kõik liikmesriigid.

Piirikontrolli tuleb rakendada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad). Oma tööülesannete teostamisel peaksid piirivalveametnikud järgima komisjoni dokumendis „Praktiline käsiraamat piirivalveametnikele (Schengeni käsiraamat)” esitatud soovitusi ja juhiseid.

Piirihalduse põhielemendid on kõikide välispiire ületavate isikute süstemaatiline kontrollimine ning tõhus patrull- ja vaatlustegevus piiripunktide vahelisel alal. Sellega seoses tuleks võtta kõik asjakohased meetmed sisejulgeoleku tagamiseks ja ebaseadusliku sissekängu ärahoidmiseks.

Piirikontrollivahendeid tuleb eraldada vastavalt reisijatevoo hulga ja profiilile, ohuhinnangule ja riskianalüüsile. Infrastruktuuri osas peavad olema kättesaadavad asjakohased vahendid piirikontrolli ning patrull- ja vaatlustegevuse teostamiseks. Vaja on piisaval hulgal inimressursse. Täpsed nõuded piirikontrollile sõltuvad mitmest tegurist ja eelkõige järgmisest: ebaseadusliku sissekängu surve, geograafiline olukord, reisijate profiil ja piiriliikluse tihedus. Tuleb täita kolmele erinevale (õhu-, mere- ja maismaa)piiri liigile, sealhulgas kohalikule piiriliiklusele ette nähtud erinõudeid.

Liikmesriigil peaks olema võimalik piirikontrolli ajutiselt tugevdada. Kõikidel tasanditel peaks olema selge ülevaade võimalikest ohtudest ja kavad kontrollitaseme suurendamiseks. Vaja oleks ohule ja nõutavatele meetmetele vastavat erineva tugevusega piirikontrolli.

Patrull- ja vaatlustegevust viivad läbi statsionaarsed ja liikuvad üksused, kes tehniliste ja elektrooniliste vahendite abil vaatlevad ja patrullivad teadaolevalt tundlikel piirilõikudel. Patrull- ja vaatlustegevus peaks põhinema asjakohaste riskianalüüside süsteemil. Seadmed ja vahendid peaksid vastama olukorrale piiril.

Nimetatud ülesandeid täitvad ametnikud peavad olema professionaalid, kes on saanud spetsiaalse väljaõppe. Peale selle on vaja väljaõppe (põhi- ja täiendõppe) selget määratlust, mis hõlmab operatiivoskusi, õigusaktide tundmist, keelteoskust jne.

2.2 Piiriüleste kuritegude avastamine ja uurimine koostöös kõikide pädevate õiguskaitseasutustega

Oma ülesannete täitmisel puutuvad piirivalvurid kokku piiriga seotud kuritegudega, muu hulgas inimkaubanduse ning inimeste, kaupade, narkootikumide ja relvade ebaseadusliku üle piiri toimetamisega, võltsitud ja järeletehtud dokumentide, varastatud esemete, varastatud sõidukitega jne. Liikmesriikide sisejulgeoleku suurendamiseks ja ebaseadusliku tegevuse avastamise võime edendamiseks peaks piirihaldusasutusel olema selliste kuriteoliikide uurimisel oma roll. Osalemine sellistes uurimistes suurendab piirivalve teadmisi töömeetoditest ja ebaseaduslikest sissereändetest ning hõlbustab riskinäitajate ja profiilide koostamist.

Eelkõige peaks piirihaldusasutuse ülesannete hulka kuuluma ebaseadusliku piiriületuse, valede reisidokumentide ning inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise uurimine. Piiriüleste kuritegude uurimisel peaksid asutused tegema väga tihedat koostööd. Nimetatud valdkonna koostööviisideks on näiteks teabe jagamine ning ühiste uurimisrühmade moodustamine, ühiste andmebaaside loomine ja hõlbustamine teabevahetus.

2.3 Neljatasandiline riiki sissepääsu kontrollimise mudel (kolmandates riikides võetavad meetmed, koostöö naaberriikidega, piirikontroll, vaba liikumisega alal võetavad kontrollimeetmed, sealhulgas tagasisaatmine)

Neljatasandiline riiki sissepääsu kontrollimise mudel on integreeritud piirihalduse keskne osa. Lihtsamalt öeldes eeldab mudel täiendavate meetmete rakendamist erinevatel tasanditel.

Esimesel tasandi meetmed võetakse kolmandates riikides, eelkõige päritolu- ja transiidiriikides. Nimetatud meetmete hulka kuuluvad kontaktametnike ja dokumendiekspertide poolt läbiviidav viisaprotsessialane nõustamine ja koolitus konsulaaresinduste konsulaarametnikele ja veoettevõtjate töötajatele kolmandas päritolu- või transiidiriigis, mis on ebaseaduslikust sisserändest tulenevate riskide allikas.

Teise tasandi meetmete hulka kuulub koostöö naaberriikidega. Koostöölepingud naaberriikidega piirihalduse valdkonnas on tõhus vahend piiride julgeoleku suurendamiseks. Koostööd tuleks teha, kehtestades asjakohased töömehhanismid, nagu teabevahetus, asjakohased sidekanalid, kesksed, piirkondlikud ja kohalikud kontaktpunktid, ohuolukorras tegutsemise kord, juhtumite käsitlemine objektiivsel viisil poliitiliste vaidluste ärahoidmiseks jne. Merepiirkondades tuleks välispiiridel samuti luua piirkondlikud koostööstruktuurid. Nimetatud algatused peaksid ühendama kõiki piirkonna riike.

Mudeli kolmanda tasandi meetmena tagab piirikontroll iga Schengeni alasse siseneva või sealt väljuva isiku süstemaatilise kontrollimise piiril. Samuti tagab see valedokumente kasutades või transpordivahendisse peitudes toimuvate ebaseaduslike piiriületuste piisava avastamise piiripunktide vahelisel alal või merel. Piirikontroll on riikliku kuritegevuse ennetamise osa, kuna selle käigus avastatakse ja tehakse kindlaks inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine, varastatud esemed ning muud piiriülesed ja piiriga seotud kuriteod ning aidatakse kaasa tõsiste kuritegude avastamisele.

Neljanda tasandi meetmed hõlmavad kontrollimeetmeid vaba liikumise alal, sealhulgas tagasisaatmist. Nimetatud meetmetega välditakse Schengeni riikide territooriumil kooskõlas siseriikliku õigusega ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust siseriiklikul teabel põhinevate tugevdatud otsingu-, kontrolli- ja järelevalvemeetmetega. Schengeni territooriumil avastatud ebaseaduslikud sisserändajad tuleb anda ametiasutuste valve alla. Nad tuleb registreerida ning juhul, kui puuduvad riigis elamise põhjused ja tõsistel humanitaarsetel kaalutlustel või rahvusvahelisel õigusel põhinevad takistused, tuleb nad tagasi saata nende päritoluriiki. Liikmesriigid peaksid koos teiste asjaomaste asutustega määrama kindlaks kontrollimeetmete miinimumstandardid oma territooriumil kohtade jaoks, mis on teadaolevalt kriitilised ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike, piiriüleste liiklusühenduste jne poolest.

2.4 Piiride haldamise eesmärgil tehtav asutustevaheline koostöö (piirivalveametnikud, toll, politsei, riiklikud julgeolekuteenistused ja muud asjakohased asutused) ning rahvusvaheline koostöö

Asutustevaheline koostöö on vajalik kõikidele ebaseadusliku sissetrassi ja piiriülese kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega tegelevatele asutustele igal (riigi, piirkondlikul ja kohalikul) tasandil. Ei tohiks olla mingit kahtlust, milline asutus on pädev mis tahes konkreetses olukorras.

Asutustevahelise koostöö poliitika tuleks määratleda piirihalduse ja piiriüleste kuritegude ennetamisega tegelevate asutuste juhtide kohtumistel. Asutustevahelise koostöö kavandamist võiks teha igal (riigi, piirkondlikul ja kohalikul) tasandil. Koostööd peaks kavandama olukorrast ühise arusaamise põhjal (ühine riskide ja ohtude analüüs). Eelkõige on oluline teabe ja luureandmete vahetamine pädevate asutuste vahel, sealhulgas mehhanism võimalike asutustevaheliste pädevusvaidluste lahendamiseks. Peale selle peaks koostöö hõlmama operatiivküsimusi, näiteks omavahel ühilduvate sidevahendite kasutamist, ühisoperatsioonide korraldamist ning ühisel koolitusel ja õppusel osalemist.

Liikmesriikidevaheline koostöö peaks hõlmama vähemalt kõiki naaberliikmesriike. Samuti on oluline liikmesriikidevaheline koostöö FRONTEXi raames. Üksikute liikmesriikide jaoks on FRONTEXi koordineeritud koostöös osalemise eesmärk toetada teisi ebaseadusliku sissetrassi surve all kannatavaid liikmesriike, töötada välja piirihalduse parimad tavad ja suurendada selle käigus enda töötajate professionaalsust.

Ebaseadusliku sissetrassi surve all kannatavad liikmesriigid võiksid paluda FRONTEXil käivitada kas ühisoperatsioon või kasutada piirivalve kiirreageerimisrühmi (RABIT) kohtades, kus surve on kõige suurem. Arendada tuleks võimet võõrustada nimetatud rühmasid ja saata külalisametnikke välismaal asuvatesse rühmadesse. Vajaduse korral tuleks vastu võtta nimetatud menetlusi võimaldavad siseriiklikud õigusaktid.

FRONTEXi algatuse, s.o Euroopa patrullide võrgustiku eesmärk on lihtsustada koostöö tegemist liikmesriikide vahel. Praktikas tähendab see seda, et naaberliikmesriigid teevad mereseirealast koostööd, kavandades koos merepatrullide tööd. See koostöövorm võiks osutada väärtuslikuks kõikidele merepiiriga liikmesriikidele.

Integreeritud piirihalduse valdkonnas tehtava rahvusvahelise koostöö võib jaotada mitmepoolseks, kahepoolseks, piirkondlikuks ja kohalikuks koostööks. Kolmandate riikidega tehtav koostöö peaks hõlmama kõiki naaberriike ja samuti peamisi asjaomastesse liikmesriikidesse suunduva ebaseadusliku sisserände päritolu- ja transiidiriike. Piirnevate riikidega koostöö tegemise osas peetakse vajalikuks, et transiidiriigid osutavad aktiivset abi, tagades oma piiride põhjaliku turvalisuse ja võttes meetmeid, mis ei ole keskendunud piiridele, näiteks järjekindel kodumaale tagasisaatmise praktika.

2.5 Liikmesriikide ning ühenduse ja liidu institutsioonide ja muude organite tegevuste koordineerimine ja sidususe tagamine

Asjakohased nõukogu töörühmad, muu hulgas piiride ja Schengeni hindamise töörühm, piiriületuse- ja sisserändealase teabe, analüüsi ja infovahetuse keskus (CIREFI), rände- ja väljasaatmise töörühm, viisatöörühm ning muud organid nagu strateegilise sisserände-, piiride ja varjupaigakomitee (SCIFA) ja artikli 36 komitee (CATS), arutavad arenguid, uusi algatusi ja ettepaneku eelnõusid Euroopa Liidu integreeritud piirihaldust käsitlevate õigusaktide muutmiseks. Ühetaoline ja ühine arusaam piirihaldusest suurendab liikmesriikide vahelist läbipaistvust ja vastastikust usaldust. Aktiivne osalemine piirihalduse arendamises nõukogu alalistes töörühmades, komisjoni ajutistes töörühmades ja FRONTEXi algatused annavad seega liikmesriikide piirihaldusele lisaväärtuse.

Liikmesriigid peaksid oma piirihaldustegevuses kasutama ühtseid vahendeid, nagu Schengeni käsiraamat koolituse ja piirikontrolli läbiviimise kohta, ühine integreeritud riskianalüüsimudel (CIRAM), ühine põhiõppekava ja ühine kesktaseme õppekava koolituse planeerimiseks.

Schengeni hindamise süsteem on oluline element Schengeni *acquis'* nõuetekohase järgimise tagamiseks, integreeritud piirihalduse asjakohaseks kohaldamiseks ja riigi piirihalduse läbipaistvuse suurendamiseks. Hindamissmissioonides osalemine aitab suurendada liikmesriikide teadmisi piirihalduse parimate tavade arendamisest. Hindamissmissiooni ajal tuleks Schengeni liikmesriigi või kandidaatriigi kogu piirihalduse süsteem põhjalikult läbi vaadata, hõlmates piirkontrolli siseriikliku tasandi juht- või koordineerimisorganit, erinevat liiki piire ja muid asjakohaseid üksuseid, sealhulgas riskianalüüsiüksusi ja riiklikke koordineerimiskeskusi.

3. Piirihalduse arendamine Euroopa Liidu tasandil

Euroopa Liidu piirihalduse määratluse rakendamisel ning piirihalduse arendamisel liikmesriikides ja Schengeni kandidaatriikides tuleks ette näha edasised arengud ELi piirihalduse valdkonnas.

Euroopa komisjon avaldas 13. veebruaril 2008 kolm teatist, mida tuntakse ühise nime all kui piiripaketti: 1) aruanne FRONTEXi tegevusele antud hinnangu ja tema tulevase arengu kohta, 2) Euroopa piiride valvamise süsteem (EUROSUR) ja 3) ELi välispiiri haldamise ees seisvad väljakutsed. Astutud on samme enamiku teatistes esitatud ettepanekute rakendamiseks. Nimetatud ELi tasandil tehtud edusamme tuleks kajastada nii liikmesriikide kui kandidaatriikide piirihalduse arendamisel.

B. ÜSIKASJALIKUM TEAVE SOOVITUSTE JA PARIMATE TAVADE KOHTA

SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
1. Strateegia ja organisatsiooniline struktuur	
1. Ühtlustatud ja funktsionaalne pädevuste ametlik jaotus piirihalduse valdkonnas.	
2. Tsentraliseeritud vahendite eraldamine, järelevalve ja juhised piirikontrolli jaoks justiits- ja siseküsimate valdkonna pädeva ministeeriumi egiidi all.	
3. Integreeritud piirihalduse selge ja tõhus koordineerimine ning rakendamine riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.	Selgelt kindlaksmääratud integreeritud piirihalduse eelarve kõikide tasandite asjaomaste asutuste jaoks.
4. Tsentraliseeritud ja selge struktuuriga pädev ametiasutus, millel on otsene käsuliin piirivalveüksuste vahel riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ja mis tagab ühtse lähenemisviisi piirikontrolli suhtes, ühtse planeerimissüsteemi ning ulatusliku ja kiire andmete liikumise organisatsiooni kõikidel tasanditel.	Üks asutus hõlmab kõiki integreeritud piirihalduse mõõtmeid. Pädevaks asutuseks on spetsialiseeritud piirivalve või piiripolitsei (mitte sõjaväeline).
5. Kohalikul tasandil peaks piirikontrolli teostama üksnes spetsiaalsed piirivalveüksused.	
6. Piirihalduse arendamise aluseks on mitmeaastane riiklik strateegiadokument.	Strateegia on kättesaadav kõikide tasandite pädevatele ametnikele. Töötajad on strateegia sisuga tuttavad. Strateegias esitatakse planeerimise alus ja suunised.
7. Riigi keskne piirihalduse kava, milles esitatakse suunised ja nõuete loetelu piirkondlikule tasandile. Piirkondliku tasandi tegevuskava või tööprogramm, milles esitatakse suunised ja nõuete loetelu kohalikule tasandile.	Riigi ja piirkondlikul tasandil: – mitmeaastane jooksev kava – iga-aastane tööprogramm – iga-aastane tegevuskava ja ressursside kasutamise kava (piiratud juurdepääs või salastatud) – iga-aastane koolituskava Kohalikul tasandil: – iga-aastane tööprogramm – iga-aastane/-kuine tegevuskava ja ressursside kasutamise kava (piiratud juurdepääs või salastatud) – iga-aastane koolituskava

8. Asjakohased siseriiklikud õigusaktid ja lepingud, mis võimaldavad integreeritud piirihaldust tõhusalt rakendada, nt: – piiride seadus ja/või piirivalveseadus – välismaalaste või sisserände seadus – andmekaitse seadus – asutustevahelise koostöö seadus/eeskirjad. – eeskirjad ebaseadusliku piiriületamise ja ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise eest määratavate karistuste kohta – veoettevõtja vastutuse eeskirjad; nt trahvide määramine ebaseaduslike sisserändajate vedajatele ja neile kohustuse kehtestamine korraldada sisserändajate tagasisaatmise transport ning vastutus kanda sisserändajate elamiskulud kuni tagasisaاتمistranspordi korraldamiseni – piirilepingud naaberriikidega – kolmandate naaberriikide ning päritolu- ja transiidiriikidega sõlmitud tagasivõtulepingud – kolmandate naaberriikidega sõlmitud kohalikku piiriliiklust käsitlevad lepingud.	
9. ELi õigusaktide nõuetekohaseks kohaldamiseks vajalike meetmete vastuvõtmine.	Täiendavad siseriiklikud eeskirjad ja määrused teiste liikmesriikide pädevate ametnike ja kiirreageerimisrühmade liikmete vastuvõtmist ja lähetamist ning seadmete kasutamist käsitlevate ühenduse instrumentide täielikuks rakendamiseks FRONTEXi koordineeritud operatsioonides. Siseriiklikud eeskirjad riiklike ekspertide lähetamiseks FRONTEXi.
10. Piirikontrolli teostamisel tuleks arvesse võtta rahvusvahelisi piirihalduse alaseid õigusakte.	
11. Erinevate organite ja asutuste vahelist koostööd ja nende ülesannete koordineerimist tuleks reguleerida õigusaktide ja koostöölepingutega (nt vastastikuse mõistmise memorandum).	Ühine asutustevaheline strateegia piiriülese kuritegevuse ja ebaseadusliku sisserände ärahoidmiseks. Lepingud, õigusaktid või eeskirjad, mis käsitlevad igasugust asutustevahelist koostööd kõikidel tasanditel: – teabevahetus – ühine riskianalüüs – kogemuste vahetamine – koolituslane koostöö – luure- ja uurimistegevuse alane koostöö

	– andmebaaside ühine kasutamine – ühisoperatsioonid – asutustevahelised kontaktpunktid
12. Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni ning selle inimkaubandust, sissetöötajate maa, mere ja õhu kaudu üle piiri toimetamist ning tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku kauplemist käsitlevate protokollide rakendamine.	Kavad kaubitsejate kinnipidamiseks ja ohvrite tuvastamiseks koostöös muude asjaomaste asutustega. Koolitus, riskianalüüs, profiilide koostamine ja tegevusjuhised piirivalvuritele inimkaubanduse ohvrite kindlakstegemiseks.
13. Piirihaldusalaste kahepoolsete koostöölepingute asjakohane rakendamine rahvusvahelisel tasandil.	Need lepingud/õigusaktid hõlmavad igasugust piiriülest koostööd. – teabevahetus, – ühine riskianalüüs, – kogemuste vahetamine, – menetlused kiireloomulises olukorras, – ühine tegevus – jne
14. Keskkonna ja ohtude pideval analüüsil põhinev strateegiline planeerimine, inim- ja tehniliste ressursside eraldamine.	Teabehankel põhinev piirihalduse planeerimine ja tegevus.
15. Pidevalt ajakohastatav terviklik ülevaade olukorrast riigi tasandil, mis hõlmab riigi piirihaldusega seotud kogu teavet.	Ülevaade olukorrast, mis sisaldab kõikidel tasanditel järgmist teavet: – piiriliiklus (kokku ja igas piiripunktis, isikute kodakondsus, arv ja teise astme kontrolli põhjused, sisenemise keelamine, avastatud ebaseaduslik tegevus, toimimisviisid, järjekorrad jne) – olukord sinisel ja rohelisel piiril (ebaseaduslike piiriületuste arv, selliste isikute kodakondsus, toimimisviisid, tuvastatud marsruudid jne) – riigi territooriumil avastatud ebaseaduslikud sissetöötajad, väljasaadetud isikud, varjupaigataotlejad jne) – piirielne ülevaade (piirihalduse olukord naaberriikides ning transiidi- ja päritoluriikides)
16. Reaalajale võimalikult lähedal olev ülevaade olukorrast piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et suurendada reageerimisvõimet ja teadlikkust olukorrast ning parandada võimet koordineerida operatiivtegevust.	ning lisaks piirkondlikul (või kohalikul tasandil): – olemasolevad vahendid, patrullide, veesõidukite, õhusõidukite ja tehniliste vahendite hulk ja asukoht – vahetuse ülemate nimed ja ülesanded jne – merenduspiirkonna sihtmärgid – muud asjakohased küsimused.

17. Riigi tasandil peaks välispiiridest olema terviklik ülevaade ööpäevaringselt ja seitse päeva nädalas	Üks riiklik koordineerimiskeskus, mis koordineerib ööpäevaringselt ja seitse päeva nädalas kõikide välispiiri kontrolli ülesandeid (kontrollimine, avastamine, jälgimine ja peatamine) täitvate riiklike ametiasutuste tegevust ning mis on võimeline vahetama teavet teiste liikmesriikide keskustega ja FRONTExiga.
18. Liikmesriigil peaks olema teiste liikmesriikide jaoks üks keskne kontaktpunkt, mis tegeleb kõikide piirihaldust, FRONTExi ning muid asutustevahelisi ja rahvusvahelisi partnereid puudutavate küsimustega.	Riiklik koordineerimiskeskus vastutab järgmise eest: – igapäevased, -nädalased ja üksikaruanded olukorra kohta – kiire faktiline teave olukorra kohta otsuste tegemise toetamiseks – varajase hoiatamise teated. Kogu teavet vahetatakse elektroonilise andmetöötlus- ja edastustehnika abil.
19. Piisav arv piirkondlikke ja kohalikke juhtimis- ja koordineerimiskeskusi operatiivse teabeedastuse ja -halduse tagamiseks.	Piirkondlikud/kohalikud juhtimis- ja kontrollikeskused töötavad asjakohase piirkondliku/kohaliku staabi juhtimise all. Ööpäevaringne (seitse päeva nädalas) valmisolek, mis hõlmab järgmist: – piiriolukorra jälgimine – operatiivtegevuse koordineerimine ja hõlbustamine – meetmete algatamine kiireloomulistes olukordades – olukorra ülevaade ja toetus.
20. Ressursside, töötajate ja seadmete eraldamine piiril ja piiripunktides asetleidvatele juhtumitele ja ebaseaduslikule liikumisele reageerimiseks.	Kavad erinevate stsenaariumite jaoks kõikidel tasanditel (eesmärgid, kättesaadavus, asukoht, pädevus jne), sealhulgas RABITi võimalik kasutamine ja laiaulatusliku ebaseadusliku sissereände korral kasutatavad kavad.
21. Liikmesriik peaks olema võimeline tugevdama piirikontrolli riskihinnangu ja -analüüsi alusel.	Võimalikel stsenaariumidel põhinevad erineva tasandi kavad piirikontrolli tugevdamiseks.
2. Töötajad ja koolitus	
22. Tõhusa piirikontrolli ning patrull- ja vaatlustegevuse teostamiseks on vaja piisaval arvul töötajaid sõltuvalt muu hulgas riskihinnangust ja -analüüsist.	Selliste teistes Schengeni riikides toimunud võrreldavate olukordade analüüsimine, mida võiks kasutada näitena.
23. Uute töötajate töölevõtmise valikukriteeriumid, mis põhinevad kirjalikel eeskirjadel. Kontrollida tuleks nõutavat haridustaset ja füüsilist sobivust ning uued töötajad vastama moraalsele ja õiguslikele nõuetele (karistusregistri andmed jne).	Valiku teeb Piirivalveamet või valik vähemalt tehakse Piirivalveameti järelevalve all.

24. Regulaarse hindamise korraldamine, mille käigus mõõdetakse näiteks tööga rahulolu, tulemuslikkust, sotsiaalseid tingimusi ja vastustust.	Motivatsiooniprogramm, mis aitab kaasa piirivalvurite stabiilsusele ja kõrgele professionaalsusele. Hindamisküsimustiku ühtne riiklik vorm
25. Edukalt läbitud koolitusel põhinev kõrgetasemeline professionaalsus.	Erikoolituse ja arenguprogrammide korraldamine asjakohastes küsimustes (näiteks politsei- või piirivalveakadeemias)
26. Operatiivtasandi töötajad peaksid olema edukalt läbinud nende tulevasi ülesandeid puudutava põhikoolituskursuse.	Nähakse ette töötajate rotatsioon piirivalveüksuste vahel ja/või tegevuste osas. Tõhususe seisukohast peetakse seda kõige kasulikumaks karjääri alguses.
27. Piirivalvurid peaksid olema võimelised suhtlema võõrkeeltes.	Piirivalvurite igapäevaste ülesannete täitmisega seotud võõrkeeltes suhtlemine. Naaberriikide keelte rahuldav oskus. Töötajaid ergutatakse õppima muid nende tööks vajalike keeli (naaberriigid, päritoluriigid ja keeled lähtuvalt reisijate struktuurist)
28. Tuleks kehtestada koolitusprogramm, mis sisaldab regulaarset töö ajal ametnikele antavat koolitust ja teabekoosolekuid.	E-õppe programmid teadmiste säilitamiseks ja täienduskursused. Pidev koolitus ja asjakohased koolitusmaterjalid kohapeal. Teabekoosolekud pärast puhkuseid ja täiendkoolitus pärast muude ülesannete täitmisel veedetud pikka perioodi. Vähemalt kord aastas täienduskursus igale piirivalvurile. Keeltekursused piirivalvuritele.
29. Organisatsioon peaks ametnikele nende karjääri kestel pakkuma kesksel ja kohalikul tasandil programme ja vahendeid, pakkudes neile õpet ja koolitust nende tööks vajalikes küsimustes. – Põhikoolitus piirivalvurite põhikoolituse õppekava („ <i>Common Core Curriculum for Border Guards</i> ”) kohaselt.	Uute koolitusprogrammide väljatöötamine kogenenumate riikide toetusel ja FRONTEXi kaasabil. – Kesktasemekoolitus juhtidele ühtse kesktaseme õppekava („ <i>Common Mid-level Curriculum</i> ”) kohaselt. Ametnike kasutamine FRONTEXi ja CEPOLi korraldatud erikoolituskursustel.

30. Välja tuleks töötada eri- ja täienduskursused, kus käsitletakse järgmisi küsimusi: – teise astme kontroll – kriminaalluure – riskianalüüs ja profiilide koostamine – varastatud sõidukite avastamine – võltsitud või järeletehtud reisidokumentide avastamine – end sõidukites peitvate isikute avastamine tehnika tasemele vastavate seadmete abil – koerajuhid jne – inimõigused ja varjupaigataotlejatega tegelemine 31. Vajaduse korral peaks tegema kättesaadavaks piirihaldusega seotud tegevuste (näiteks otsimis- ja päästetööd) alase koolituse.	Erikoolitusprogramm piirivalvekoertele. Erikoolitusprogramm helikopteripilootidele ja veesõidukite meeskondadele.
32. Uute ametnike piisav sissejuhatav teavitamine.	Kogenud piirivalvurite kasutamine koolitajatena.
3. Piirikontroll <i>3.1 Üldine</i>	
33. Piirikontrolle tuleb läbi viia Schengeni piirieskirjade ja Schengeni käsiraamatu kohaselt.	Piirikontrolle läbi viivatel ametnikel peavad olema sobivad ametirõivad, mille puhul arvestatakse ilmastikuolusid (ei ole kaitsevärvi), ning märk või silt, mis identifitseerib neid kui piirivalvureid.
34. Piirikontrolli planeerimisel tuleks arvesse võtta hinnangut, millist kaitset piirikontroll pakub piiriülese kuritegevuse vastu. Hinnang on aluseks piirikontrolli taktikalistele nõuetele, nagu teabehanke teostamine ja analüüsimine, profiilide koostamine, põhjalike teise astme kontrollide määr, eriseadmete kasutamine jne.	Määratletud on kuritegevuse määrade arvutamise siseriiklikud kriteeriumid.

35. Piiripunktide infrastruktuur, muu hulgas kontrollkabiinide ja ridade arv, ruumid (sealhulgas sisenemiskeelu saanud isikutele) jne tuleb rajada vastavalt reisijatevoogudele (hulk ja liik), võttes arvesse hinnangu edaspidisele arengule.	Arenguplaan, mis hõlmab iga piiripunkti kõiki funktsioone, ametivõime ja muid sidusrühmi.
36. Piirivalve peaks vastutama piiripunktis avaliku korra ja julgeoleku eest.	Piirivalve ülesannete hulka kuulub piiripunktide tegevuse juhtimine ja selle kohaldamise järelvalve.
37. Kontrollkabiin peab olema positsioneeritud suunaga reisijate poole ja asuma kõrgemal, et profiilide koostamine oleks lihtsam, ning olema varustatud vajaliku kontrolltehnikaga ning valgustusega. Esimese astme kontrollkabiinist peab olema võimalik ühendusse astuda teise astme spetsialisti töökohaga (sh olukorra keskusega ja vahetuse ülemaga).	
38. Tuleks võtta meetmeid, et takistada pääs kontrollkabiinidesse väljaspool tööaega.	Piirivalve poolt kontrollitavate, lukustatud uste paigaldamine.
39. Isikutele, kellele on määratud sisenemiskeeld ja keda hoitakse spetsiaalselt selleks kohandatud ruumides (ainult sisenemiskeelu saanud isikute jaoks), tuleks tagada alaline järelvalve, kasutades tehnilisi vahendeid või personaalset järelvalvet. Selliste isikute jaoks ette nähtud rajatised peavad vastama nii turva- kui ka sotsiaalsetele nõuetele.	
40. Lisaruumid tuleks ette näha varjupaigataotlejatele.	
41. Ametnike arv ja piirikontrolliseadmete hulk peaks olema piisav, et kontrollida reisijatevoogusid, ja vastama tegelikule riskihinnangule. Piisav hulk sõltub muu hulgas järgmistest teguritest: – reisijatevoo pidev kontroll – päevane või öine aeg, olukord piiril ja ohutase – olemasolevad seadmed – keskkond (pandeemiaoht jne) Vältima peaks reisijate pikka ooteaega kontrollkabiinide juurde suunduvates ridades.	Piiripunkti toimkonda kuuluvad sõltuvalt piiripunkti suurusest: – vahetuse ülem – esimese astme kontrolli ametnikud – teise astme kontrolli ametnikud – kriminaalluureametnik – muud spetsialiseeritud töötajad (dokumendiekspertid, väljas asuvad kontrollid, sõidukispetsialistid, koerajuht, vedude identifitseerimise spetsialist, videovalveoperaator jne) – nii mees- kui naisametnikud Asjakohase keeleoskusega ametnikud igas vahetuses.

	Vahetuste aja oaline kattumine, et tagada piisav aeg olukorrast ülevaate andmiseks ja teabe vahetamiseks.
42. Vahetuse ülem peaks vastutama piirikontrolliüksusele antud ülesannete täitmise järelevalve eest. Kuna ta vastutab võetud meetmete eest, peab vahetuse ülem olema teadlik piiripunktis toimuvatest sündmustest ja piirivalvurite tegevusest. Vahetuse ülem peaks kontrollima töötajate füüsilist ja vaimset seisukorda enne vahetuse algust ja vahetuse ajal.	Vahetuse ülem teeb piirikontrollide kohta vajalikud haldusotsused piirivalvuritega konsulteerides. Vahetuse ülem tagab kõikide vajalike meetmete võtmise ja kontrollide teostamise igas olukorras. Vahetuse ülemale tuleb teatada kõikidest juhtumitest ja/või olukordadest, mis on tavapärasest erinevad, et tal oleks võimalik vajaduse korral mõjutada piirikontrolli tegelikku teostamist ja tulemust. Kõik piirikontrolli eesmärgil võetavad meetmed peavad olema võimalikult hästi ette valmistatud ja põhjendatud, et nende põhjal oleks võimalik teha otsus.
43. Lisaks piirikontrolli teostamisele vastavalt Schengeni piirieskirjadele, peaks esimese astme kontrolli eesmärk olema reisijate profiilide koostamine ja kahtlaste isikute väljavalimine teise astme põhjalikuks kontrolliks.	Süstemaatiline tutvumine siseriiklike andmebaasidega, sealhulgas muude asjakohaste asutuste andmebaasidega kolmandate riikide kodanike kohta. Piisavalt kiire andmeedastus, sealhulgas kaasaskantavad vahendid.
44. Piiripunkti sisenemisel ja sealt väljumisel peaks esimese astme kontrolli teostamiseks olema kättesaadavad järgmised seadmed: – terminal SISi, VISi ja siseriiklike andmebaasidega tutvumiseks – vajaduse korral kaasaskantav terminal – dokumendi kontrollimise vahend koos muutuva UV-valguse, valge pealtvalgustuse ja altvalgusega – vähemalt kümnekordse suurendusega suurendusklaas või erineva suumiga monomikroskoop – tagasipeegeldav lamp – Schengeni sisenemis- ja väljumistemplid (Schengeni piirieskirjades määratletud) – Schengeni piirieskirjad ja Schengeni käsiraamat lisadega – pidevalt ajakohastatavad riskinäitajad ja riskiprofiilid – kättesaadavad elektroonilised dokumendinäidised ja muu teave, mida on vaja piirikontrolli teostamiseks	Schengeni käsiraamatu ja selle lisade ning siseriiklike eeskirjade kättesaadavus elektrooniliste vahendite abil. Juurdepääs täiendavatele valedokumentide andmebaasidele. Enne iga vahetuse algust annab valveametnik teavet kõikide riskinäitajate ja riskiprofiilide kohta.

45. Teise astme põhjaliku kontrolli eesmärk on tagada, et avastatakse piisaval määral riskirühma kuuluvad, näiteks valedokumentidega reisijad ning et peetakse kinni inimkaubitsejad ning muud liikmesriikide sisejulgeolekut ohustavad isikud. (Sisenemiskontrolle tuleb pidada esmatahtsaks). 46. Piiripunktis, kus on tihe liiklus, on vaja teise astme kontrolli, kus on järgmised seadmed: – samad seadmed nagu esimese astme kontrollis – dokumentide kontrollimise süsteem reisidokumentide ehtsuse tõestamiseks – videospektraalvõrdleja (sisaldab infrapunast ja ultravioletvalgust, filtreid, valget pealtvalgustust, altvalgust jne) – stereomikroskoop vähemalt 40kordse suumiga – infrapunavalguses fluorestseeriva trükivärvi kontrollimise vahend – identifitseerimise seadmed ja materjal (sealhulgas mall pitsatite võrdlemiseks) – Schengeni piirieskirjad ja Schengeni käsiraamat lisadega – käsiraamat, milles on ehtsad ja valepassid ja isikut tõendavad dokumendid – juurdepääs iFADO-le ja FADO-le – seadmed, mis võimaldavad juurdepääsu EURODACile, siseriiklikule AFISile, VISile ja asjakohastele siseriiklikele andmebaasidele ning/või võimaldavad taotleda neile juurdepääsu 47. Põhjalike teise astme kontrollide jaoks tuleks teha kõikidele piiripunktidele õigeaegselt kättesaadavaks kõrgetasemelised seadmed reisidokumentide kontrollimiseks (näiteks lähimas piiripunktis).	Teise astme kontrolli rajatised on mis tahes esimese astme kontrolli rajatiste lähedal, eelistatavalt saabumiskontrolli kõrval. Piisav arv teise astme kontrolli rajatisi, kus on piisavalt ruumi, eelistatavalt eraldi ruumidega küsitlemise läbiviimiseks. Teise astme kontrollil on lisakohustus anda esimese astme kontrolli ametnikele korrapäraselt ja vajaduse korral konkreetsetel juhtudel tagasisidet ja uut teavet (teabekoosolekud). Võltsitud dokumentide kohta koostatakse koolituse ja riskide analüüsimise eesmärgil brošüürid siseriiklikuks ja rahvusvaheliseks kasutamiseks. Nähtamatute isikuandmete dekodeer. Täiendavad andmebaasid valedokumentide kohta jne. Riiklik kontaktpunkt Schengeni käsiraamatule veebisaidi CIRCA kaudu. Sõrmejälgede kindlakstegemise seadmete, sõrmejäljelugejate kasutamine. Erisõidukite kasutamine, millel on seadmed reisidokumentide kontrollimiseks ja juurdepääs andmebaasidele.
48. Piirivalveametnikud peaksid jälgima reisijatevoogusid.	Reisijatevoost ülevaate saamiseks kasutatakse videovalvet (CCTV-süsteemid), näiteks teise astme kontrolli suunatavate isikute väljavalimiseks. (Salvestisi võib säilitada kooskõlas siseriiklike andmekaitse seadustega.) Lagedel/seintel asuvad peeglid esimese astme kontrollis viibiva reisija paremaks nägemiseks.
49. Tiheda liiklusega piiripunktides tuleks esimese astme kontrollis kasutada integreeritud passilugejaid (kaasaskantavad	Kolmandate riikide kodanike andmed registreeritakse automaatselt siseriiklikesse andmebaasidesse riiki sisenemisel ja riigist

ja statsionaarsed). Automaatne tutvumine SISi, VISi (kui see toimib) ja asjakohaste siseriiklike andmebaasidega kolmandate riikide kodanike puhul, kellel puudub ühenduse vaba liikumise õigus.	väljumisel siseriiklike õigusaktide kohaselt. Selline süsteem on kättesaadav kõikides piiripunktides. Arvutipõhiste turvaelementide ja analüüsivõimalustega dokumendi- ja sõrmejäljelugejate kasutamine. Automaatne piirikontrollisüsteem ühendab elektrooniliste passide lugemise ja kontrollimise operatsioonid biomeetriliste andmete hindamise võimalusega.
50. Piirivalveametnike ja reisijate vaheline individuaalne suhtlemine piirikontrolli ajal (väljaarvatud ELi kodanike jaoks ettenähtud automatiseeritud piirikontrollisüsteemide puhul).	Piirikontrollipunktile lähenevad reisijad peatatakse kontrollkabiini ees selgelt nähtavate märgistustega.
51. Sisenemis- ja väljumistemplite turvaline hoidmine turvalise ruumi seifis, millele on vahetuste ajal piiratud juurdepääs. Templite jagamise ja kasutamise kohta peavad olema selged kohustused ja juhised. Sisenemis- ja väljumistemplite turvakoodide käsitleva teabe suhtes tuleb kohaldada erikorda.	Isiklikud templid. Isiklikud lukustatavad konteinerid seifides. Vahetuse ülem jagab templid kasutamiseks. See registreeritakse. Piiripunktis on sisenemis- ja väljumistemplite turvakoodide käsitlev teave teada üksnes piirkontrolli teostavatele piirivalvuritele ja nende arv peab olema piiratud. Turvakoodide muutmise teatud perioodiks teatatakse piirivalvuritele alles siis, kui selliseid muudatusi tehakse. Piirivalvestruktuuris on üksnes üks siseriiklik kontaktpunkt määratud selleks, et vahetada teavet kõikides piiripunktides kasutatavate turvakoodide kohta, ja samuti teabevahetuseks teiste liikmesriikide kontaktpunktidega.
52. Siseriiklike õigusaktide kohaselt tuleks piiripunktis teadlikkuse suurendamiseks olukorrast ja analüüsi tegemise hõlbustamiseks säilitada järgmisi andmeid: – reisijate kodakondsus – keskmine ooteaeg – tuvastatud valedokumendid – kinni peetud vahendajad – teistelt piiripunktis töötavatelt ametiasutustelt saadud põhiteave – muud rikkumised ja asjakohane teave – piiriületuse- ja sisserändealase teabe, analüüsi ja infovahetuse keskuse (CIREFI) jaoks vajalik teave	Kogutakse andmeid teise astme kontrolli hulga ja põhjuste kohta. Andmed registreeritakse siseriiklikus andmebaasis. Intraneti andmebaasi loomine piirivalve jaoks.

53. Piirivalvuritele peaks nende ülesannete täitmise ajal olema kättesaadav kogu asjakohane teave.	Ühine teabekoosolek iga vahetuse alguses. Teabe vahetamine eelmise ja järgmise vahetuse vahel.
54. Ära tuleks hoida loata vaatlemist (eelkõige arvutiekraanil).	Kontrollkabiinide klaas on kaetud kilega.
55. Täitmata viisablankette tuleks hoida seifis. 56. Pidada tuleks viisade andmise registrit.	Viisa andmise otsuse teeb vanemametnik või kõrgema ametiasutuse ametnik.
3.2 Maismaapiir 3.2.1 Maismaa piiriületuspunkt	
57. Märgistus piiril, mis näitab sisenemist liikmesriiki ja ELi.	
58. Radiatsiooniandurid piiri ja piiripunkti vahel sisenemise suunal.	Kaasaskantavad mõõteseadmed või statsionaarsed radiatsioonikontrolli väravad.
59. Eraldi read ELi, EMP ja Šveitsi kodanikele ning kolmandate riikide kodanikele.	Võimalus muuta ridade märgistust sõltuvalt reisijatevoo koosseisust (elektroonilised viidad). Sisenevate ja väljuvate liiklusvoogude füüsiline eraldamine tiheda liiklusega maismaa piiripunktides.
60. Piiripunkti ja selle lähiümbrust tuleks vaadelda tehniliste seadmete abil. Piirikontrolli ning patrull- ja vaatlustegevuse teostamiseks tuleks tagada valgustus. Üldreeglina peaks piiripunkt olema ümbritsetud piirdetaraga (erandeid võib teha näiteks kohaliku piiriliikluse jaoks ettenähtud piiripunkti puhul).	Objekti piire valvatakse kaamerate ja anduritega.
61. Tõkked ridadel (nii sisenemis- kui väljumisriidadel), mis võimaldavad teostada esimese astme elektroonilist kontrolli.	Kaamera/videoseiresüsteem, mis katab kogu piiripunkti ala.
62. Asjakohased kontrollid end sõidukites peitvate isikute avastamiseks.	Sõidukeid kontrollitakse ajakohastatud riskinäitajate ja profiilide alusel ning samuti pisteliselt: – teisaldatav/püsiv röntgenseade (vastavalt siseriiklikele õigusaktidele) – südamelöögidetektorid – süsinikdioksiididetektorid

	– teenistuskoadrad end sõidukites peitvate isikute avastamiseks – muud tehnika tasemele vastavad seadmed – radioaktiivsete ainete, narkootikumide ja muude asjade tuvastamise seadmed Sõiduki numbrimärgi kindlakstegemise süsteem koos automaatse kontrollimisega SISis ja siseriiklikes andmebaasides.
63. Reisijatevoo kontrollimine ja kontrollid ridadel.	Ühendatud kontrolle viivad läbi ametnik real ja ametnik kontrollkabiinis (eelkõige ELi mittekuuluvate riikide ridadel). Piirikontrolli teostamine väljaspool kontrollkabiine, kui reisijad jäävad kontrolli ajaks sõidukitesse. Tehnilised seadmed on korraldatud ja paigaldatud viisil, mis võimaldab kontrolle teostada ka väljaspool kontrollkabiine. Kontrolli teostamiseks ridadel kasutatakse eripatrulle: – sõidukite kontrollimine – profiilide koostamine – koerte ja tehniliste vahendite kasutamine
64. Rajatised selliste sõidukite põhjalikuks kontrollimiseks, mis on ridadelt eemaldatud.	Rajatised asuvad üsna kontrollikoha lähedal.
65. Bussireisijate reisidokumentide piirikontrolli läbiviimisel kasutatakse kaasaskantavaid seadmeid. Piiripunktides, kus on tihe liiklus või kus on vaja kasutada tehnilisi seadmeid, peaks bussireisijaid kontrollima riskianalüüsist sõltuvalt kas reisijate terminalis või ridadel.	Eraldi ala terminalis bussireisijate kontrollimiseks.
66. Kui liikmesriik ja kolmas naaberriik loovad ühise piiripunkti, tuleks tagada ühenduse õiguse täielik järgimine (näiteks SISi hoiatusteate korral võetavate meetmete, isikuandmekaitse, julgeoleku, varjupaiga taotlemise, viitade jne puhul).	
Kahepoolsetes lepingutes tuleks teise ELi liikmesriigi piirivalveametnikele ette näha võimalus (näiteks FRONTEXi ühisoperatsioonide raames) teostada piirikontrolli kolmanda riigi territooriumil asuvas piiripunktis.	

Isegi juhul kui piiripunkt asub kolmanda riigi territooriumil, tuleks koguda asjakohast teavet ja kogu kasulikku statistilist, faktilist, analüütilist või muud teavet. Kahepoolsetes lepingutes tuleb määratlada täidesaatev võim, kuhu on kaasatud kõik pädevad asutused. Kohustus teostada piirikontrolli kooskõlas <i>acquis</i>'ga langeb täielikult liikmesriigi asutustele.	
3.2.2 Raudtee piiriületuspunkt	
67. Jälgimine ja füüsilised meetmed eesmärgiga takistada inimeste rongist väljumist enne piirikontrolli teostamist.	Video- ja anduritega seiresüsteemid piiri ja piiripunkti vahel koostöös raudteetasutuste/-ettevõtjatega. Piirdetarad ja patrulliteed mõlemal pool raudteed piirist piiripunktini.
68. Koostöö raudteetasutuste ja -veoettevõtjatega, et saada piisavat teavet kontrolli teostamiseks ja raudteeliiklusteabe pidevaks saamiseks. 69. Koostöö raudteepolitsei ja raudteeturvateenistustega.	Ühine koolitus näiteks turvaküsimustes. Siseriiklike õigusaktide ja kahepoolsete lepingute kohaselt kontrollitakse reisijate nimekirju eelnevalt, et teostada põhjalikke kontrolle vastavalt riskinäitajatele ja profiilidele. SISi, VISi ja asjakohaste siseriiklike andmebaasidega tutvumine nende isikute eelneva kontrollimise ajal, kellel puudub ühenduse vaba liikumise õigus. Elektroonilise reisijatenimekirja kasutamine. Raudteetöötajate koostöö ja koolitus reisidokumentide valdkonnas, et tuvastada võltsimist ja saada eelteavet.
70. Piisav kontroll, et avastada piirikontrolli vältida püüdvaid isikuid.	Kontrollimist hõlbustab teenistuskooete kasutamine.
	Piirikontroll liikuvates rongides kaasaskantavate seadmete ja <i>online</i> -juurdepääsuga vajalikele andmebaasidele.

	Kontroll liikuvates rongides koos nende ELi naaberliikmesriikide pädevate asutustega, kes ei ole veel Schengeni liikmesriigid, vastavalt kahepoolsetele lepingutele.
71. Kontroll kaubarongides.	Erimeeskonnad tolliametnikega.
72. Vajalikud tehnilised seadmed ja infrastruktuur kontrolli teostamiseks rongides.	Eraldi kontrolliala kaubarongide jaoks, mida vaadeldakse järelevalvekaameratega. Kõiki kaubaronge kontrollitakse statsionaarsete anduritega rongide liikumise ajal.
3.2.3Kohaliku piiriliikluse piiripunkt	
73. Piirikontrolli tuleks kohaliku piiriliikluse piiripunktis teostada kohaliku piiriliikluse määru kohaselt.	Kohaliku piiriliikluse piiripunktis, kus liiklus on väga hõre, kasutatakse kontrollide teostamisel kaasaskantavaid seadmeid.
74. Teise astme kontrolle peaks olema võimalik teostada piisava aja jooksul.	
75. Siseriiklikud andmebaasid, mis sisaldavad andmeid väljastatud kohaliku piiriliikluse lubade kohta, peaksid olema nendega tutvumiseks kättesaadavad.	
3.2.4 Sisevee piiripunkt	
76. Üldiselt tuleks piirikontrolli teostada samal viisil nagu merepiiridel.	
77. Piirivalvuritel peaks piirikontrolli teostamiseks olema eelnev juurdepääs asjakohasele teabele.	
78. Kontrolle teostatakse veesõiduki pardal kaasaskantavate seadmetega või reisijad lähevad maale ja kontroll teostatakse sadamas.	Eraldi kontrollialad ja videoseiresüsteem, mis hõlmab sadamaala.
79. Reisijavoogude füüsiline ja administratiivne eraldamine vastavalt nende tihedusele.	Tiheda liiklusega piiripunktides sisenevate ja väljuvate reisijate eraldamine tõketega. Turvameetmed: valgustus, piirdetara sadamaala ümber.

80. Vajalikud kontrolliseadmed ja -ruumid.	Tehnilised vahendid ohtlike või radioaktiivsete ainete kontrollimiseks. Veterinaar- ja taimetervisekontroll kindlaksmääratud kohtades.
3.3 Merepiir	
81. Sadamaala peaks olema ümbritsetud piirdetaraga.	Videoseiresüsteem, mis hõlmab kogu sadamaala.
82. Reisijate ja meeskonnaliikmete nimekirju tuleks eelnevalt kontrollida, et teostada põhjalikke kontrolle vastavalt riskinäitajatele.	Arvutiprogramm reisijate nimekirjade kontrollimiseks SISis ja asjakohastes siseriiklikes andmebaasides, et kontrollida ELi mittekuuluvate riikide kodanikke, kellel puudub ühenduse vaba liikumise õigus. Koostöö veesõidukiomanikega ja laevapersonali koolitus reisidokumentide valdkonnas, et tuvastada võltsimist ja hankida eelteavet.
83. Kaubalaevad peaksid edastama meeskonnaliikmete ja reisijate nimekirjad ning muu asjakohase teabe (pardaleminek ja mahatulek) 24 tundi enne saabumist.	
84. Praamid peaksid edastama meeskonnaliikmete ja reisijate nimekirjad pärast kolmanda riigi sadamast lahkumist.	
	Vajalikud kaasaskantavad tehnilised seadmed ja <i>online</i> -juurdepääs andmebaasidele, mida on vaja piirikontrolli teostamiseks.
85. Reisijate vood tuleks Schengeni alasse mittekuuluvate riikide ja Schengeni riikide veesõidukite järgi eraldada füüsiliste vahendite abil.	Seadusega nähakse ette, et sadamaasutused varustavad terminalid tehniliste seadmetega ja kehtestavad seal füüsilise korralduse Schengeni riikide reisijatevoogude eraldamiseks Schengeni alasse mittekuuluvate riikide reisijatevoogudest, mida piirivalvurid peavad jälgima.
Väiksemates sadamates, kus liiklus on hõre, võidakse reisijavoogusid eraldada süstemaatilise valve- ja saatmiskorraldusega.	
86. Kauba ja seadmete turvalisuse tagamise meetmed rahvusvahelisel sadamaalal.	
87. Külastajate ja samuti laeva meeskonna veesõidukile pääsu hõlbustamise menetlused.	

88. Piirivalve, laevaagentide ja lootside vaheline koostöö, et oleks võimalik eelnevalt riske analüüsida ja võtta asjakohased meetmed reisijate ja meeskonna kiireks kontrollimiseks.	
89. Sadama administratsioon peaks osutama piirivalveametnikele ühtset teenust, andes teavet kõikide veesõidukite sadamasse saabumise, sealt lahkumise ja sadamas viibimise kohta.	
90. Piirivalve peaks nõudma laevaagendilt kogu teavet ja kirjalikke tagatise meeskonnaliikmete veesõidukile mineku ja sealt tuleku ning samuti mis tahes sündmuse kohta, mis puudutab veesõiduki olukorda sadamas.	Ühtse tagatiste standardvormi kasutamine.
91. Laevaagentidele tuleks määrata karistusi, kui veesõiduk lahkub vajaliku piirikontrollita.	
92. Maalemineku loa andmisest keeldumise juhtumid; sisenemiskeeld; ebaseaduslikel põhjustel maalemineku katse, piletita reisijad, varjupaiga taotlused ja muud asjakohased juhtumid tuleks edastada liikmesriigi järgmisele külastatavale sadamale.	
93. Meeskonna maaleminek eesmärgiga minna üle teise liikmesriigi sadamas asuvale veesõidukile eeldab teabe vahetamist asjaomaste liikmesriikide piirivalve vahel, et kinnitada veesõiduki kohalolekut või saabumist.	
94. Tuleks luua andmebaas, mis sisaldaks andmeid kahtlaste veesõidukite, kahtlaste laevaagentide ja kahtlaste veesõidukiomanike kohta.	Luuakse rahvusvaheline meremeeste isikut tõendavate dokumentide andmebaas, kuna näidisdokumente ei ole kerge saada.
	Veesõiduki pardal kahe sadama vahel teostatud piirikontroll võimaldab piirikontrolli teostada ilma saabumisel pardalt maaleminekut aeglustamata.

3.4 Lennujaamad	
95. Reisijate vood tuleks füüsiliste vahendite abil eraldada mitte-Schengeni ja Schengeni lendude järgi.	Ala, mis on ette nähtud mitte-Schengeni lendude transiidi jaoks.
96. Lennujaama käitaja peaks võtma vajalikud meetmed mitte-Schengeni lendude reisijate voogude füüsiliseks eraldamiseks teiste lendude reisijate voogudest.	Eraldi ja kindlaksmääratud tasandid Schengeni ja mitte-Schengeni liikluse jaoks. Füüsiline eraldamine (veekindlus) saavutatakse põrandast laeni ehitatud seinte, klaasi, metallvõrede jms.
97. Tiheda rahvusvahelise liiklusega lennujaamad tuleks füüsiliselt eraldada Schengeni ja mitte-Schengeni tsooniks, et vältida isikute või nende asjade (sealhulgas dokumentide) ühest tsoonist teise ülemineku võimalust.	Seadusega nähakse ette, et piirivalveasutused varustavad terminalid tehniliste seadmetega ja kehtestavad seal füüsilise korralduse Schengeni riikide reisijate voogude eraldamiseks ja mitte-Schengeni riikide reisijate voogudest, mida piirivalvurid peavad jälgima. Lennuettevõtja ja lennujaama töötajate koostöö ja koolitus reisidokumentide valdkonnas, et tuvastada võltsimist ja saada eelteavet kahtlustatavate reisijate kohta. Tiheda rahvusvahelise liiklusega lennujaamades tuleks meeskondade kontrolliks kasutada eraldi ridasid.
98. Väikelennuväljadel ja terminalides, kus liiklusmaht seda võimaldab, tuleks reisijatevoogusid eraldada süstemaatilise valve- ja saatmiskorraldusega.	Lennujaama piiripunktidele, kus puuduvad alalised töötajad, saadetakse teave Schengeni alasse mitte kuuluvatest riikidest saabuvate lendude kohta lähimasse piirivalveüksusesse või koordineerimiskeskusesse. Kõiki lennujaamu, kuhu saavad ärilennud Schengeni alasse mitte kuuluvatest riikidest, käsitatakse rahvusvaheliste lennujaamadena.
99. Reisijad peaksid õhusõiduki pardale minema või sealt maha tulema kas bussiga või mööda koridori. Kui lennukist lahkutakse bussiga, tuuakse reisijad otse sellesse alasse (või sinna viivasse koridori), kus piirikontrolli teostatakse. Koridori kaudu maale tulemise korral kõnnivad reisijad mööda koridore, kuni nad jõuavad piirikontrollini.	Kui lennukist lahkutakse bussiga, saadavad reisijaid pädeva käitlusettevõtte töötajad.
100. Sõltuvalt riskihinnangust tuleks kasutada eelteavet reisijate kohta (API andmed).	Reisijate kohta saadud eelteabega (API) tegeleb kriminaalluureametnik.

101. Riskiteguriga lendude puhul väravakontroll (riskianalüüsi põhjal).	Piirikontrollide tõhususe suurendamiseks teostatakse samuti pistelisi väravakontrolle. Videoseire- ja salvestussüsteem kõikides Schengeni alasse mitte kuuluvatest riikidest saabuvate lendude väravates (näiteks ebaseaduslike sisserändajaid vedanud lennu kindlakstegemiseks). Riskianalüüsi põhjal õhusõidukite eelnev kontroll, et tuvastada võimalikud ebaseaduslikud sisserändajad ja nende istekohad (aitab hiljem leida näiteks peidetud reisidokumente). Riskianalüüsi põhjal otsitakse õhusõidukid pärast reisijate pardalt lahkumist läbi, et leida näiteks peidetud reisidokumente.
102. Koostöö piirivalve, lennuettevõtjate ja lennujaama käitajate vahel, et tagada iga vahetuse jaoks piisav arv töötajaid.	Lennuettevõtjad ja lennujaama käitajad esitavad vajaliku teabe elektroonilisel teel.
4. Patrull- ja vaatlustegevus <i>4.1 Üldine</i>	
103. Patrull- ja vaatlustegevust tuleks läbi viia Schengeni piirieskirjade ja Schengeni käsiraamatu kohaselt.	Patrull- ja vaatlustegevust läbi viiaval ametnikel peavad olema ilmastikuoludele vastavast materjalist valmistatud sobivad ametirõivad ning märk või silt, mis identifitseerib neid kui piirivalvureid.
104. Patrull- ja vaatlustegevust tuleks hinnata kahe põhiparameetri alusel, milleks on ülevaade olukorrast ja reageerimisvõime. – Ülevaade olukorrast mõõdab, mil määral saavad üksused avastada toimuvat või juba toimunud ebaseaduslikku piiriületust (või salakaubavedu) konkreetse planeerimisperioodi jooksul. See näitab taktikalise tasandi nõudeid (vaatlusaeg ja -ala, avastamise määr, tuvastamise meetodid ja sihtmärkide profiilide koostamine). Samuti on oluline patrullide arv ja liikumissuund sinisel ja rohelisel piiril. – Reageerimisvõime mõõdab, mil määral on üksused suutelised planeerimisperioodi jooksul reageerima, st avastatud isikuid kinni pidama ja läbi otsima või kahtlustatavat ebaseaduslikku tegevust uurima. See näitab taktikalise	Piiri vaadeldakse pidevalt. Taktikalise tasandi piirivalvamise keskused, mis tegutsevad ööpäevaringselt seitse päeva nädalas, jälgivad piiri- või mereala seirevahendite ja patrullide abil. Keskus saadab aktiivselt teavet liikumiste kohta luureametnikele (riskinäitajad, registrid) ja analüüsib liikumiste laadi, et tuvastada kõrvalekaldeid. Samuti viiakse läbi pistelisi kontrolle. Patrullide pidev valmisolek. Taktikalise tasandi piirivalvamise keskus saab saata patrulle koheselt välja.

tasandi nõudeid (patrullide tihedus ja varustus, eriüksuste tihedus ja valmisolek, lennukite ja helikopterite kättesaadavus jne). 105. Riskianalüüsi põhjal peaksid asjakohaselt varustatud patrullid (maismaa-, mere-, ja õhupatrullid) olema valmis teostama jälitustegevust, kinnipidamist ja/või kontrollima avastatud liikumisi ning saabuvald või lahkuvald vedusid.	
106. Funktsionaalne side patrullide, veesõidukite, õhusõidukite ning juhtimis- ja kontrollikeskuste vahel.	TETRA standardi kohaste raadiote või muude krüpteeritud sidevahendite kasutamine.
107. Vastutusalasse kuuluvaid tegevusi toetavad kaasaskantavad kontrolliseadmed.	Mobiilsetel patrullidel/veesõidukitel on <i>online</i>-juurdepääs andmebaasidele ja reisidokumentide näidistele (viisad, piirikontrollitemplite andmed jne). Mobiilsetel patrullidel/veesõidukitel on mõned seadmed reisidokumentide kontrollimiseks (UV, suurendusklaas vähemalt kümnekordse suurendusega või erineva suumiga monomikroskoop).
4.2 <i>Maismaapiir</i>	
108. Piiri ületavate ebaseaduslike sissereändajate avastamine peaks olema piisavalt tõhus. 109. Patrull- ja vaatlustegevust tuleks teostada ja ebaseaduslikke sissereändajaid tuleks kinni pidada liikuvate ja kindla asukohaga patrullide ning tehniliste seadmete abil: – auto, mootorratta, lumeskuutri ja maastikusõidukiga, hobustel jne liikuvald patrullid – öönägemisseadmed ja termokaamerad – statsionaarsed valvekaamerad ja andurhääresüsteemid – teisaldataval infrapuna valvekaamerad ja muud andursüsteemid – teenistuskoad metsaaladel – mootorpaadid järvedel ja jõgedel	Helikopterid ja jäigatiivalised õhusõidukid viivad läbi vaatlus- ja patrulltegevust ning toetavald maapealsete patrullide tegevust.
110. Vaatlus- ja patrulltegevuse vahendid tuleks riskianalüüsi põhjal kontsentreerida	Piiriala on jaotatud sektoriteks/osadeks. Iga sektori vaatlus- ja patrullperiood sõltub

	kõrge riskitasemega aladele.	riskianalüüsist.
111.	Piiripunkti lähedal asuvat piiri tuleks jälgida, et avastada isikuid, kes püüavad piiri ületada piiripunktist eemal.	Piiripunktide lähiümbrust vaadeldakse videovalve abil ja/või valvesüsteemiga.
112.	Määratleda tuleks (riskianalüüsi põhjal) igas piirisektoris ebaseaduslike piiriületajate jälitamise alustamiseks vajalik reageerimisaeg.	Mobiilsed üksused, kiirreageerimisüksused, helikopterid, mootorpaadid, teenistusköerad jne. Eelnevalt koostatud kavad, sealhulgas mehitatud punktid, ebaseaduslike piiriületajate jälitamiseks erinevates sektorites/osades.
113.	Piirivalvurite koostöö kohaliku elanikkonnaga.	Pidevad kontaktid kohaliku elanikkonna ja asjakohaste asutustega. Vahetuste ajal on piiripatrullid ja nende ülemad regulaarselt kontaktis kohalike elanikega.
114.	Kõikide ebaseaduslikku riigipiiri ületust tõendavate asjakohaste tõendite kogumine kolmanda riigi kodanike tagasivõtmiseks.	Kindlaskujunenud tavad ebaseaduslikku piiriületust tõendavate tõendite kogumiseks vastavalt kahepoolsetele või EÜ vastuvõtulepingutele.
4.3 Merepiir		
115.	Kehtestama peaks kiirreageerimiseks valmisoleva rannavalvesüsteemi, mida toetab rannavalvejaamade võrgustik. Seda süsteemi peaks toetama avamere järelevalve vahendid (avamere patrullveesõidukid, helikopterid, jäigatiivalised õhusõidukid ja muud vahendid).	Integreeritud vaatlus- ja patrullisüsteem ning ühine ülevaade olukorrast merel kõikide asjakohaste asutustega (piirivalve, mereteenistused, merevägi, rannavalve jne). Kõik andmed registreeritakse ja neid säilitatakse piisava aja jooksul. Olukorda vaadeldakse juhtimis- ja kontrollikeskustes, mida on piisav arv. Ülevaade olukorrast koostatakse radarite, avamerepatrullveesõidukite, videovalvesüsteemide, helikopterite ja jäigatiivaliste õhusõidukite abiga saadud teabe põhjal.
116.	Avastada ja identifitseerida tuleks kõik territoriaalvetesse tulevad veesõidukid. Identifitseeritud veesõidukite nimesid tuleks kontrollimise eesmärgil võrrelda riskiteguriga veesõidukite kohta olemasoleva teabega.	Automaatse identifitseerimissüsteemi (AIS), laevaliikluse korraldamise süsteemi (VTMS), kalanduse laevaseiresüsteemi (VMS), virtuaalne piirkondlik mereliikluse keskuse (V-RMTC) ja SafeSeaNeti kasutamine.
117.	Saabuvaid veesõidukeid tuleks hinnata riskianalüüsi põhjal.	Hindamise viivad läbi piirkondlike / taktikaliste / juhtimis- / koordineerimiskeskuste kriminaalluureametnikud.
118.	Vajaduse korral peaksid piirivalvurid kontrollitava veesõiduki merel peatama.	Avamere patrullveesõidukid, rannapatrullveesõidukid või rannavalvejaamade

Võetakse vajalikud sunnimeetmed.	patrullveesõidukid.
119. Kehtestada tuleks vajalikud meetmed sadamarajatisele, ankurdatud veesõidukitele ja piiratud juurdepääsuga aladele loata juurdepääsu ärahoidmiseks.	
4.4 Lennujaamad	
120. Lennujaama valvet tuleks teostada koostöös lennujaama asutustega.	
121. Lennujaama territooriumi ja selle piire tuleks valvata videovalvesüsteemi abil.	
122. Piirivalvuritel peab olema juurdepääs videovalvesüsteemile ja salvestistele.	
123. Kõik kaamerasüsteemiga saadud andmed tuleks registreerida ja neid tuleks säilitada asjakohase aja jooksul.	Andmed on piirivalvele kättesaadavad ja neid kasutatakse eeluurimise eesmärgil jne.
124. Lennujaama piiridel tuleks patrullida.	
125. Transiitalal tuleks patrullida.	Patrulli nõustab luureametnik (määrates kindlaks isikud, keda tuleb kontrollida). Riskianalüüsi põhjal ka erariietes patrullid.
5. Riskianalüüs ja kriminaalluure	
126. Strateegilise tasandi teabehange tähendab kogu teabe süstematiseerimist ja strateegilise tasandi olukorra ülevaate tuletamist (huvipakkuvad nähtused ja alustegurid). Strateegilise tasandi teabehanke põhjal koostatakse statistika, suundumused ja kvalitatiivsed kirjeldused.	Kohaliku tasandi piirivalvuritele esitatakse spetsiaalse e-keskkonna kaudu regulaarselt iga nädala ja iga kuu kohta riskianalüüsi aruanded ja juhtumianalüüsid. Kehtestatud on menetlused iga tasandi (keskne, piirkondlik ja kohalik) statistika ja statistika aruannete koostamiseks.
127. Strateegiline riskianalüüs analüüsib olulist strateegilist teavet. See osutab võimalikele muutustele ja teeb poliitika kujundamise ettepanekuid. Analüütikutel peab olema täielik teave põhiparadigmade, huvide, ohtude ja riskide kohta.	FRONTEXi riskianalüüsivahendite kasutamine.
128. Operatiivtasandi teabehange ühendab operatiivses kontekstis kohapeal saadud operatiivteabe ja strateegilise teabe (mõlemasuunaline sisend ja väljund).	Eriväljaõppe saanud luureametnikud koostavad praktilisi profile ja riskinäitajaid patrullide ja piirikontrolli teostavate ametnike jaoks.

129. Tegevuskeskkonna, tegevusobjektide ja enda tegevuse tulemuste kvalitatiivne ja kvantitatiivne analüüs. Tegevusanalüüs valitseva olukorra kohta tõepärase teabe saamiseks, et hõlbustada optimaalsete vahendite suunamist. Erilist tähelepanu tuleks pöörata lünkadele, s.o kohtadele, kus süsteem ei toimi.	Tegevusanalüüs koostatakse ja seda hoitakse piirkondlikus staabis ühtsete juhiste ja meetodite kohaselt.
130. Taktikalise tasandi teabehange peaks ühendama piiri valvamises vahetult osalevaid piirivalvureid ja politseid ning infosüsteemi. Andmevood peaksid olema kaheasuunalised (sisend ja väljund)	Tsentraliseeritud järelevalve all olev piirivalve kriminaalluure võrgustik.
131. Profiilide koostamise abil tuleks liigitada tegevusobjekte, et tagada taktikalisel tasandil käimasolevate meetmete optimaalne suunamine ja intensiivsus.	
132. Kohaliku tasandi ametnikele tuleks süstemaatiliselt edastada teavet riskinäitajate, riskiprofiilide ja piiriülese kuritegevuse tavaliste toimumisviiside kohta.	Profiile säilitatakse andmebaasides (e-keskkond) ja need on piirivalvuritele kasutuskõlblikul viisil kättesaadavad. Näiteks „topp 10” loetelud.
133. Riiklikul tasandil peaks olema olemas riskianalüüsiüksus, piirkondlikul tasandil riskianalüüsisektor ja kohalikul tasandil luureametnikud.	Riiklik riskianalüüsiüksus peaks koordineerima regulaarsete koosolekute ja koolituse korraldamist.
	Sadama piiripunktide piirivalvurid osalevad varadele ja infrastruktuurile avalduvate võimalike ohtude ja nende ilmnemise tõenäolisuse kindlakstegemisel, et määrata kindlaks julgeolekumeetmed ja seada need tähtsuse järjekorda ISPS-koodeksi sadamajulgeolekukavade kohaselt.
6. Piiriüleste kuritegude avastamine ja eeluurimine koostöös kõikide pädevate õiguskaitseasutustega	
134. Koostööd tuleks teha piiriüleste kuritegude, ebaseadusliku sissekängu, narkootikumide, relvade, laskemoona, varastatud sõidukite ja vara salakaubaveo ning samuti võltsitud ja varastatud dokumentide avastamiseks ja uurimiseks.	Ühised kriminaalluure- ja uurimisrühmad. Andmebaaside ühine kasutamine. Ühised andmebaasid. Ühine riskianalüüs kõikidel tasanditel. Ühised koosolekud ja koolitusprogrammid.

135. Iga konkreetse piiriülese kuriteo jaoks tuleks kehtestada selge peamiste pädevate asutuste jaotus.	
136. Kõik avastatud ebaseaduslikud sissekäimised tuleks üle kuulata, et teha kindlaks rändeteed, kaubitsejad, vahendajad ja muud asjakohased küsimused (näiteks selleks, et saada teada ebaseadusliku piiriületuse korraldamise eest vahendajatele makstud tasu suurus).	
137. Enne võimalikku sisenemise keelamist, väljasaatmis- või tagasivõtmemeetmete võtmist tuleks ebaseaduslikud sissekäimised registreerida.	Sealhulgas biomeetriliste andmete säilitamine.
7. Kolmandate transiit- ja päritoluriikide meetmed	
138. Kolmandate transiit- ja päritoluriikide piirivalveasutustega tuleks teha asjakohast kahe- ja mitmepoolset koostööd.	Igal aastal (või iga kahe aasta järel) kõrgemal tasandil toimuvad koosolekud. Koostöö hõlmab järgmist: – teabe vahetamine ebaseadusliku sissekäimise kohta – ekspertide vahelised koosolekud – näiteks dokumendiekspertide ühine koolitus Koosolekud ja teabe vahetamine lennujaamade ja sadamate vahel.
139. Liikmesriikide konsulaarametnikele tuleks anda väljaõpe valedokumentide äratundmiseks ja viisataotlejate riskinäitajate kindlakstegemiseks.	Piirivalve paigutab olulistesse konsulaatidesse kontaktametnikud (näiteks dokumendiekspertid). Kontaktametnikud on saanud profiilide koostamise ja valedokumente tuvastamise alase väljaõppe ning nad on varustatud asjakohaste vahenditega reisidokumentide kontrollimiseks. Kontaktametnikel on juurdepääs SISile, VISile ja asjakohastele siseriiklikele andmebaasidele kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja nende ülesannetega. Kontaktametnikud on tsentraliseerinud kõige ajakohasemad teadmised ja tehnika viimase taseme vahendid dokumentide kontrollimiseks.

140. Koostööd tuleks teha asjakohaste õhu-, mere- ja maismaaveo ettevõtjatega.	Koolitus ja korrapärased koosolekud veoettevõtjate ja piirivalvega.
141. Koostööd tuleks teha liikmesriikide kontaktametnikega, kes asuvad samas kolmandas riigis või piirkonnas.	Kontaktametnike võrgustik.
8. Koostöö kolmandate naaberriikidega	
142. Kolmandate naaberriikidega tehtava koostöö eesmärk peaks olema piiride turvalisuse parandamine.	Ühised/segapatrullid kolmanda naaberriigi vastutavate asutustega. Tihe koostöö konkreetsel alal piirikontrolli eest vastutavate asutustega (näiteks samaaegne kontroll liikuvus rongis) kooskõlas ELi ja siseriiklike õigusaktidega.
143. Koostööd tuleks teha kolmandate naaberriikidega kõikidel tasanditel (kesksel, piirkondlikul ja kohalikul). 144. Koostööd tuleks teha kehtestades asjakohased töömehhanismid, nagu teabevahetus, asjakohased sidekanalid, kohalikud kontaktpunktid, ohuolukorras tegutsemise kord ja juhtumite käsitlemine objektiivsel viisil poliitiliste vaidluste ärahoidmiseks.	Piiriesinduse mõiste tähendab kahe riigi piirivalvete vahelist piirihaldusalast koostööd, millel on kindel struktuur ja menetlustoimingud. Kõnealune mõiste hõlmab järgmist: – piiriesinduse ülesandeid täitvad piirkondlikud ülemad – teabevahetus – ekspromptsed konsultatsioonid – ühisuurimine – ühine koolitus ja ühisoperatsioonid – jne Iga-aastased koosolekud kõike kõrgemal tasandil. Asjakohased alalised töörühmad piirkondlikul tasandil. Korrapärased ja erakorralised koosolekud ning ühisoperatsioonid ja koolitus kohalikul tasandil (piiripunktid ja roheline piir).
145. Tuleks vahetada teavet ebaseaduslikke piiriületusi ja piiriüleseid kuritegusid puudutava olukorra kohta.	Ühised ohtude ja riskide hinnangud. Erinevate olukordade korral teostatavad ühised menetlused, mida testitakse regulaarselt.

9. Vaba liikumise alal võetavad kontrollimeetmed, sealhulgas tagasisaatmine	
146. Kolmanda riigi kodanike jälgimine peaks olema proportsionaalne ja kavandatud riskianalüüsi põhjal.	Ühine riskianalüüs asjakohaste asutustega (sisserände-, maksu- ja tööturuasutused, politsei, toll, piirivalve).
147. Tuleks kehtestada süstemaatilised ja kavandatud meetmed liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmanda riigi kodanike avastamiseks.	
148. Süstemaatiliselt tuleks tegeleda kinnipeetud ebaseaduslike sisserändajatega. – sisserändajate identifitseerimine ja registreerimine – kuriteo-, inimkaubanduse ja eksploatseerimise ohvrite äratundmine – piisavad tagasi- või väljasaatmismeetmed – varjupaigataotluste vastuvõtmine	Sealhulgas sõrmejälgede võtmine.
10. Piiride haldamise eesmärgil tehtav asutustevaheline koostöö (piirivalveametnikud, toll, politsei, riiklikud julgeolekuteenistused ja muud asjakohased asutused)	
149. Regulaarselt tuleks koordineerida kõikidel tasanditel tehtavat asutustevahelist koostööd. Asutuste juhid peaksid pidama korrapäraseid koosolekuid, kus otsustatakse asjakohase aasta tulipunkt, seatakse eesmärgid ja määratakse kindlaks suunised. Need otsused määratletakse üksikasjalikumalt piirkondliku tasandi juhtide planeerimiskohtumistel. Ühiste operatsioonide, tegevuste ja muude meetmete tegelikud ajakavad määratakse kindlaks kohalike juhtide koostöökohtumistel.	Alaline nõukogu asutustevahelise koostöö koordineerimiseks. Eesistumine rotatsiooni korras. Ühine raadioside (näiteks TETRA). Ühised riskianalüüsi keskused. Ühine riskianalüüs. Ühised kriminaalluure ja kohtueelse uurimise rühmad. Andmebaaside ühine kasutamine. Ühised patrullid rohelisel ja sinisel piiril. Riiklike koordineerimiskeskuste haldamine ja edasiarendamine.
150. Asutuste vaheline ülesannete jaotus peab olema selge. Ülesannete dubleerimist tuleks vältida.	
151. Piiripunktides tuleks rakendada ühtset töökorda.	Maismaapiiripunktides ühtse (<i>one-stop</i>) kontrollpunkti põhimõte. (Piirivalve ja tolliametnik töötavad koos). Osalemine teiste asutuste toimikonna teabekoosolekutel.

11. Liikmesriikide vaheline koostöö	
152. Naaberliikmesriigid peaksid tegema praktilist ja pragmaatilist kahe- ja mitmepoolset koostööd, sealhulgas koostama konkreetseid analüüse ja kavasad ning võtma meetmeid ebaseadusliku sissekängu ja piiriülese kuritegevuse vastu võitlemiseks.	Naaberriikide ühised kriminaalluure ja riskianalüüsi rühmad/keskused. Mitte üksnes keskasutuste, vaid ka piirkondlike ja kohalike asutuste vahelised konkreetsed igaaastased tegevuskavad.
153. Naaberriikidega tuleks teha mereseirealast koostööd.	Euroopa patrullide võrgustiku kontseptsiooni rakendamine.
154. Piirivalvurid peaksid tegema koostööd FRONTEXiga ja selle raames. – Riikliku FRONTEXi kontaktpunkti loomine, haldamine ja edasiarendamine. – Osalemine FRONTEXi haldusnõukogu koosolekul. – Piirivalve kiirreageerimisrühmade (RABIT) loomine ja edasiarendamine.	Aktiivne osalemine FRONTEXi koordineeritud tegevuses. – Osalemine maismaa- ja merepiiride ning lennujaamade ühisoperatsioonides. – FRONTEXi ja liikmesriikide poolt läbiviidud parimaid tavasid käsitlevate projektide tulemuste kasutamine. – Osalemine erinevatel koosolekudel; FRAN, PRN, teadus- ja arendustegevus jne. – Ühise põhiõppekava ja ELi koolituspäeva rakendamine. – FRONTEXi lähetatud riiklike ekspertide kasutamine. – Seadmete registreerimine kättesaadavate tehniliste seadmete keskregistris (<i>Central Record of Available Technical Equipment – CRATE</i>). – FJST (<i>Frontex Joint Support Team</i>) loomine ja haldamine. – Teiste liikmesriikide pädevate ametnike lähetamine liikmesriigi kontaktpunktidesse. – Kontaktpunkti loomine enda riigis.
12. Liikmesriikide ning ühenduse ja liidu institutsioonide ja muude organite tegevuste koordineerimine ja sidususe tagamine	
155. Liikmesriigis peaks olema kehtestatud selge ülesannete jaotus ELi organite ja sidusrühmadega ning nende raames tehtavaks koostööks.	Selle tagamine, et asjakohastes nõukogu töörühmades võetakse arvesse operatiivtasandi seisukoht.

13. Korruptsiooni vältimine	
156. Korruptsioonivastaseid meetmeid tuleks rakendada siseriiklike korruptsioonivastaste strateegiate kohaselt.	Piirivalvurite palgad on konkurentsivõimelised. Ülemate rotatsioon piiripunktide vahel. Lisatöö tegemine mujal kui piirivalves on reguleeritud.
157. Mitte mingil tasandil ei tohiks olla võimalik takistada teatud isikute, profiilide, veoettevõtjate jne põhjalikku kontrollimist.	
158. Mobiilsetel üksustel peaks olema võimalik viia sõltumatult kohalikust juhtkonnast läbi etteteatamata operatsioone piirkondades, kus korruptsioon on tavaline nähtus.	
159. Üldreeglina peaks igas piiripunktis, sealhulgas kohaliku piiriliikluse piiripunktis olema vähemalt kaks ametnikku (näiteks üks piirivalvur ja üks tolliametnik).	Piiril teostatavate kontrollide teostamist jälgitakse videosüsteemide abil ja salvestatakse. Salvestatud andmeid võidakse kasutada uurimise eesmärkidel, näiteks altkäemaksu andmise katses süüdistatavate reisijate kohtu alla andmisel. Reisijad ei saa valida rida kontrollkabiinis oleva ametniku isiku järgi (näiteks toonitud klaasid). Piirivalvurid ei tea oma täpset ülesannet enne oma vahetuse algust. Aeg-ajalt toimuv vahetuste rotatsioon.
160. Piirivalvel peaks olema siseauditiüksus.	Korraldatakse etteteatamata kontrolle.
161. Piirivalvuritel peab olema tegevusjuhend näiteks selleks, et vältida korruptsiooniolukordi või olukordi, mis võiksid tuua kaasa korruptsiooni.	Koolituse korraldamine tegevusjuhendi kohta.

3. TEINE OSA: TAGASISAATMINE JA TAGASIVÕTMINE

A. SISSEJUHATUS – EBASEADUSLIKU SISSEÄRANDE VASTU VÕITLEMISEKS VÕETAVAD TAGASISAATMISE JA TAGASIVÕTMISE MEETMED

Ühise rändepoliitika üheks põhieelduseks alates selle rakendamisest on olnud kolmanda riigi kodanike ebaseadusliku sisseärande probleemi lahendamine.

Kolmanda riigi kodanikud sisenevad liikmesriikide territooriumile ebaseaduslikult ületades kas maismaa-, mere- või õhupiiri. Sageli kasutavad nad võltsitud dokumente ja neid abistavad ebaseadusliku rände vahendajad. Siiski on olemas veel üks selliste kolmanda riigi kodanike kategooria, kes sisenevad Schengeni alasse seaduslikult, kasutades kehtivaid viisasid või sisenedes viisavaba piiriliikluse kaudu, ning kes seejärel pikendavad oma viibimist ebaseaduslikult või muudavad oma viibimise eesmärgi asjaomaste asutuste teadmise ja loata. Ebaseaduslike sisseärandajate kolmas kategooria koosneb neist kolmanda riigi kodanikest, kes taotlevad Schengeni riigis pagulase staatust ja kes seejärel jäävad sinna ebaseaduslikult, kui riigi pädevad asutused on nende taotluse lõplikult tagasi lükanud.

Ühise rändepoliitika usaldusväärsuse tagamiseks tuleks eespool nimetatud sisseärandajate kategooriate suhtes võtta üha tõhusamaid meetmeid, nagu alaline tagasisaatmine nende päritoluriikidesse, kui nende sisenemine on seadusega keelatud.

Schengeni ala laienemine loob samuti olukorra, kus ebaseadusliku rände vastu võitlemise koormus, st kogu väljasaatmis- ja tagasivõtmisprotseduuridega seotud tegevus langeb Schengeni välispiire haldavatele riikidele. See tähendab, et tõhus võitlemine ebaseadusliku rände vastu nii suurel sisepiirikontrollita alal peaks põhinema liikmesriikide asjakohaste asutuste vahelisel solidaarsusel, vastastikusel usaldusel ja tõhusal koostööl. ELi erinevate finantsinstrumentide raames kättesaadavaid finantsvahendeid tuleks kasutada liikmesriikide vahelise koostöö hõlbustamiseks tagasisaatmispoliitika valdkonnas. Lisaks peaks FRONTEX oma volituste piires igati toetama sellealast tegevust.

Ebaseadusliku rände vastu võitlemise kohta otsuste tegemisel ja kasutatavate meetmete valimisel ei tohiks unustada, et ebaseaduslikke sisserändajaid tuleb kohelda inimlikul ja austaval viisil, eelkõige kui nad on inimkaubanduse ohvrid, keda nende tööandjad on väärkohelnud. Seetõttu on põhiõiguste järgimise ja välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte küsimus üks ühise rändepoliitika prioriteetidest.

Tagasisaatmise täideviimisel on samuti väga tähtis pidada kinni reeglist eelistada viimase võimalusena kohaldatavatele väljasaatmistele vabatahtlikke tagasipöördumisi, eelkõige neid, mida toetavad spetsiaalselt selleks ette nähtud erinevad programmid. Seetõttu on oluline anda kõikidele asjaomastele osapooltele nii palju teavet kui võimalik sellise toetuse kättesaadavuse kohta, mida võidakse anda neile, kes otsustavad tagasi pöörduda, kasutades selliste küsimustega tegelevate organisatsioonide, näiteks Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM) abi. Pikemas perspektiivis tähendab see seda, et mida sagedamini selliseid tagasisaatmisi läbi viiakse, seda tulemuslikumad nad on.

Teine väga oluline tegur tagasisaatmistele tulemusliku teostamise tagamiseks on selliste tagasisaadetavate isikute kodakondsuse ja identiteedi positiivne tõendamine kõigi võimalike õiguslike vahenditega, kellel puuduvad nõuetekohased reisidokumendid. Väljasaadetavatele isikutele väljastatav Euroopa reisidokument on lahendus, mida saab kasutada tagasisaatmiskorra lihtsustamiseks.

Liikmesriigid, nõukogu ja Euroopa Parlament tegelevad selle ühiste standardite väljatöötamisega. Tööd tehti ajavahemikul 2005–2008, et koostada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ELi liikmesriikide ühiste nõuete ja korra kohta ELi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel. Nimetatud direktiivi eesmärk on luua ühised eeskirjad tagasisaatmistele, väljasaatmistele, mõistliku jõu kasutamise ja kinnipidamisvahendite kohta ning samuti kehtestada sisenemiskeeld ebaseaduslikele sisserändajatele.

Tagasisaatmistega seotud tegevuse tõhususe parandamiseks jätkab Euroopa Komisjon nõukogult saadud volituste kohaselt jõupingutusi täiendavate tagasivõtulepingute sõlmimiseks kolmandate riikidega, sealhulgas riikidega, mis piirnevad liidu territooriumiga, või riikidega, kus on suur rändesurve.

Käesoleva dokumendi eesmärk on koondada liikmesriikide senised tagasisaatmise ja tagasivõtmise alased kogemused ja kirjeldada sellealaseid parimaid tavasid. See aitab ühendada ebaseaduslike sisserändajate tagasisaatmise korraldamisega seotud menetlusi, suurendades tagasisaatmiste tulemuslikkust.

Schengeni kataloogi selle osa sisu, mis puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel) käsitletud küsimusi, on ette nähtud ajutiseks kohaldamiseks. See ei mõjuta mitte mingil viisil kõnealuse direktiivi sätete tõlgendamist ja ülevõtmist ega näe ette komisjoni mis tahes edaspidiste selle direktiiviga hõlmatud küsimusi käsitlevate suunisdokumentide tulemusi. Arvestades nimetatud suunisdokumentide ettevalmistamist, ei kinnita komisjon käesolevate soovitude ja parimate tavade sisu.

B. ÜKSIKASJALIKUM TEAVE SOOVITUSTE JA PARIMATE TAVADE KOHTA

1. ÜLEVAADE ASJAKOHADEST RAHVUSVAHELISTEST JA ÜHENDUSE ÕIGUSAKTIDEST	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
1. Tagasisaatmismeetmed peaksid olema vastavuses kohaldatava õigusega ja neid tuleks kohaldada järgmistes rahvusvahelistes õigusaktides esitatud sätete põhjal: - Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon - Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud ÜRO pagulasseisundi konventsioon ja New Yorgis 31. jaanuaril 1967 allkirjastatud pagulasseisundi protokoll - ÜRO 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsioon - Euroopa Liidu 7. detsembri 2000. aasta põhiõiguste harta - Euroopa Nõukogu ministrite komitee 4. mai 2005. aasta suunised sunniviisilise tagasisaatmise kohta - ÜRO 10. detsembri 1984. aasta piinamise ja muu julma, ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise vastane konventsioon - 14. juuni 1985. aasta konventsioon, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus) - nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/110/EÜ abi kohta läbisõidu puhul seoses väljasaatmisega õhuteed pidi - nõukogu 28. mai 2001. aasta direktiiv 2001/40/EÜ kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta	

- Parlamendi ja nõukogu direktiiv ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel
- nõukogu 29. aprilli 2004. aasta otsus 2004/573/EÜ ühislendude korraldamise kohta seoses kolmandate riikide kodanike väljasaatmisega kahe või enama liikmesriigi territooriumilt individuaalse väljasaatmiskorralduse alusel
- nõukogu 23. veebruari 2004. aasta otsus 2004/191/EÜ, millega kehtestatakse kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikust tunnustamist käsitleva direktiivi 2001/40/EÜ kohaldamisest tuleneva rahalise tasakaalustamatuse kompenseerimise kriteeriumid ja praktiline kord

Meetmete ja korra kohaldamine on vältimatu ebaseaduslike sisserändajate tagasisaatmiseks otseselt viidatud õigussätete alusel või asjakohastel juhtudel nende siseriiklikusse õigusesse ülevõtmise alusel.

Schengeni *acquis*' sätteid tuleb siseriiklikusse õigusesse vajalikus ulatuses üle võtta nendes sätetes ette nähtud tähtaja jooksul.

2. KAITSE VÄLJASAA TMISE VASTU	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
2. Välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte kohaldamine isikute (tavaliselt pagulaste) kaitsmiseks nende tagasisaatmise vastu kohta, kus nende elu või vabadused võivad olla ohus.	Selliste isikute juhtumite kiire tuvastamine, kelle puhul on välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte kohaldamise vajadus põhjendatud. Kolmandate riikide olukorra pidev jälgimine.
3. Kaitse taotlemise õiguse austamine.	Kaitset taotlevate kolmanda riigi kodanike esitatud avalduste, mis on kontrollitud, arvestamine.
4. Kinnipidamise ajal inimõigustega ja ebaseaduslike sisserändajate tagasisaatmiskorraga seotud tagatiste austamine.	Spetsiaalsetes kinnipidamisasutustes asjakohaste tingimuste loomine. Kontaktivõimaluse tagamine asjakohaste rahvusvaheliste ja valitsusväliste organisatsioonidega, kes tegelevad ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanikega.

3. KOLMANDA RIIGI KODANIKE ERIKATEGOORIADE PUHUL KOHALDATAV KORD	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
5. Perekondade puhul tuleks austada ühtsuse põhimõtet.	Võimaluse piires võetakse perekonna päritoluriiki tagasisaatmisel arvesse perekonna terviklikkust.
6. Ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmisel tema päritoluriiki või alalise elukoha riiki, tuleks kõnealuse isiku eest kanda erilist hoolt, kui on tõendeid, et ta oli inimkaubanduse ohver.	Kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmismenetluse läbiviimisel soovitatakse vestelda riskirühma kuuluvate isikutega, et saada tõendeid selle kohta, et need isikud võisid olla inimkaubanduse ohvrid. Inimkaubanduse ohvritele spetsiaalsete programmide, sealhulgas professionaalse abi, kaitse ja psühholoogilise toetuse pakkumine. On oluline hoiduda selliste isikute paigutamisest kinnipidamisasutustesse enne nende tagasisaatmist, kui seda just hädavajalikuks ei peeta. Koostöö tegemine teiste institutsioonidega, kes tegelevad inimkaubanduse ohvrite abistamisega.
7. Isikuid, kelle psüühiline ja füüsiline seisund annab tunnistust sellest, et neil on võinud olla traumaatilisi üleelamisi, tuleks kohelda erilise hoolega.	Kohese abi andmine sellisele kolmanda riigi kodanike kategooriale, sealhulgas juurdepääsu tagamine asjakohasele meditsiinilisele ja psühholoogilisele abile. Sellisesse kategooriasse kuuluvate isikute kinnipidamisele asjakohase tähelepanu pööramine ja nende kinnipidamisel kaitsemeetmete tagamine.
8. Puudega isikute suhtes kohaldatavate menetluste puhul tuleks arvesse võtta nende tervislikust seisundist tulenevaid vajadusi.	Kinnipidamisrajatiste kohandamine vastavalt puudega isikute vajadustele. Kolmanda riigi puudega isikutele konkreetse abi osutamine ja arstiabile juurdepääsu tagamine. Tagasisaatmismenetluse ajal vajaliku abi osutamine ja päritoluriigi teavitamine tagasisaatmisest.

9. Saatjata reisivate alaealiste suhtes kohaldatava menetluse puhul tuleks võtta arvesse sellisesse kategooriasse kuuluvate kolmanda riigi kodanike eriolukorda.	Selliste kolmanda riigi kodanike põhjalik uurimine, kes väidavad, et nad on alaealsed ja varjavad asjaolu, et nad seda enam pole. Saatjata reisivale alaealisele eestkostja määramine. Alaealiste isikute enne nende tagasisaatmist kinnipidamisrajatistesse paigutamise vältimine, eelistades tagasisaatmismenetluse läbiviimiseks, sealhulgas tehtud otsuse rakendamiseks muid kaitsemeetmeid. Eelistatav on majutada eespool nimetatud alaealsed isikud pädevate institutsioonide juhitud asutustesse.
10. Vaja on võtta asjakohaseid samme, millega tagada saatjata alaealiste piisav hooldus ja kaitse.	Alaealiste tagasisaatmisel neile määratud eestkostja abi tagamine või enne nende tagasisaatmist nende perekonnaga ühenduse võtmine. Koostöö algatamine ja/või tegemine saatjata alaealiste isikutega tegelevate valitsusväliste organisatsioonide ja institutsioonidega. Kasulikud on spetsiaalsed saatjata reisivate alaealiste kaitse ja hoolduse küsimust käsitlevad koolituskursused ja seminarid pädevate institutsioonide esindajatele.

4. TAGASISAATMISOTSUSED	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
11. Tagasisaatmisotsused tuleks esitada kirjalikult, märkides õigusliku aluse ja lisades põhjenduse, milles esitatakse asjaomase isiku praegune olukord ja õigus otsus edasi kaevata.	Schengeni <i>acquis'</i> nõuete kohaselt määratleda rangelt kooskõlas üldiselt kohaldatavate sätetega üksikasjalikud tagasisaatmisotsuse väljastamise menetlusi, põhimõtteid, tingimusi ja mõjusid käsitlevad sätted ning samuti erandid ebaseaduslikult riigis viibivate isikute suhtes tehtud otsustest.
12. Tagada tuleks tagasisaatmisotsuste vabatahtlik rakendamine kindlaksmääratud tähtaja jooksul võimalike eranditega, eelkõige juhul, kui see ohustab riigi julgeolekut või avalikku korda.	Kolmanda riigi kodanike vabatahtlike tagasipöördumisotsuste rakendamine, sealhulgas abi ja toetuse andmine spetsiaalsetest programmidest ja institutsioonide poolt.
13. Tagasisaatmisotsuses võib esitada asjaomase isiku tagasisaatmisel tekkivate kulude ligikaudse suuruse. Tagasisaatmisotsuses tuleks märkida, kes need kulud kannab. Kulude hüvitamise jaoks võiks olla eraldi menetlus.	Tagasisaatmisotsuste täitmisel kõikide seaduslike vahendite kasutamine, et nõuda sisserändajaid ebaseaduslikult tööle võtvatelt tööandjatelt, sisserändajaid küllakutsunud isikutelt ja institutsioonidelt ning kolmanda riigi kodanikelt endilt tagasisaatmiskulude kandmist.
14. Kolmanda riigi kodanikule, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmismenetlust, tuleks teatada tagasisaatmisotsuse sisust keeles, millest ta aru saab või mille puhul on põhjendatult alust arvata, et ta aru saab.	Tagasisaatmis- või muu menetluse ajal selle keele kindlakstegemine, millest isik aru saab või mille puhul on põhjendatult alust arvata, et ta aru saab. Kasulik võiks olla tagasisaatmisotsuste standardvormide koostamine ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike peamistes keeltes.
15. Tagasisaatmisotsuses tuleks samuti märkida sanktsioonid, st sisenemiskeeld kindlaksmääratud ajavahemikuks, sõltuvalt otsuse tegemise põhjendusest.	Sanktsioonide täideviimiseks luua siseriiklikest ja/või ELi õigusaktidest tulenevad asjakohased vahendid, näiteks piirivalve-, politsei-, kohtu- ja migratsiooniasutustele kättesaadav infosüsteem, milles on registreeritud isikud, kelle suhtes kohaldatakse sisenemiskeeldu. Sisenemiskeelu nõuetekohane kohaldamine, nagu seda rakendatakse teistes liikmesriikides, et vältida olukorda, kus samalaadse tagasisaatmisotsuse põhjenduste alusel kehtestatakse väga erinev sisenemiskeelu kestus.

5. KOLMANDA RIIGI KODANIKU KINNIPIDAMINE	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
16. Ebaseaduslikult riigis viibivad kolmanda riigi kodanike kinnipidamisel tuleks austada nõuetekohaselt kinnipeetud isiku inimväärikust ja põhiõigusi.	Tagada kinnipeetud isikute teavitamine nende õigustest ja kohustustest keeles, millest isik aru saab või mille puhul on põhjendatult alust arvata, et ta aru saab. Teabe kohene andmine kinnipidamise õiguslike põhjuste kohta. Vajaduse korral ja/või kui see seadusega ette nähtud, viia viivitamata läbi arstlik läbivaatus või anda meditsiiniabi. Kinnipeetud isiku paigutamine spetsiaalselt kohandatud ja selleks ette nähtud ruumidesse, mis vastavad turvalisuse ja hügieenistandarditele.

6. KOLMANDA RIIGI KODANIKE KINNIPIDAMINE KINNIPIDAMISKESKUSTES	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
17. Kolmanda riigi kodanik tuleks paigutada kinnipidamiskeskusesse üksnes viimase võimalusena ja tema seal viibimine tagasisaatmise täideviimise eesmärgil peaks olema nii lühike kui võimalik; seda tuleks teha, kui seda peetakse vajalikuks, et kõige tõhusamal viisil valmistada ette ja viia täide väljasaatmist või täita eelnevalt tehtud tagasisaatmisotsust. Kinnipidamist ei tohiks käsitada karistusena.	Asutus, kellel on õigus kinnipidamist nõuda, ja/või kohus peaks olema ainus asutus, kes saab teha otsuse kolmanda riigi kodaniku paigutamise kohta kinnipidamiskeskusesse. Iga juhtumi eraldi läbivaatamine. Kolmanda riigi kodanikule õiguse tagamine kaevata kohtu või muu pädeva asutuse tehtud otsus edasi. Kohtu või pädeva asutuse tehtud otsuse kohene läbivaatamine, kui tagasisaatmist ei ole võimalik täide viia õiguslikel, tehnilistel või muudel põhjustel.
18. Kinnipidamiskeskustesse paigutatud kolmanda riigi kodanikel peaks olema nende kinnipidamiskeskuses viibimise ajal juurdepääs teabele õigusabi saamise ja samuti muude õiguste kohta. Samuti tuleks neid teavitada nende kohustustest.	Kolmanda riigi kodaniku teavitamine tema õigustest ja kohustustest ning selliseid keskusi reguleerivatest õigusaktidest keeles, millest ta aru saab või mille puhul on põhjendatult alust arvata, et ta aru saab. Sellise teabe andmine viivitamata pärast asjaomasesse keskusesse saabumist. Näha ette korrapäraseid külastused kinnipidamiskeskustesse õigusabi osutavate valitsusväliste organisatsioonide poolt ja kolmanda riigi kodanike teavitamine võimalusest nendega konsulteerida.
19. Väljasaatmist ootavaid kolmanda riigi kodanikke ei tohiks kinni pidada koos süüdimõistetud isikutega ega isikutega, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanemises.	Võimaluse piires valida kinnipidamiskeskuste asukohaks selleks ette nähtud ruumid.
20. Tuleks kehtestada standardid kinnipidamiskeskuste standardite ja tingimuste ning samuti kinnipidamistingimuste jaoks.	Võimaluse piires määrata siseriikliku õiguse kohaselt kindlaks kinnipidamiskeskuste standardid ja tingimused ning samuti kinnipidamistingimused.

21. Alaealised, eelkõige saatjata reisivad alaealised isikud tuleks paigutada sellistesse keskustesse üksnes juhul, kui ei ole mingit muud võimalust viia tagasisaatmismenetlust tõhusalt läbi ettenähtud tingimuste kohaselt.	Näha rajatistes ette eraldi ruumid saatjata alaealiste jaoks, hoides ära kontaktid nendega suguluses mitte olevate täiskasvanutega. Tagada kinnipidamiskeskuses viibivale alaealisele võimalus omandada põhiharidust. Luuu kinnipidamiskeskuste infrastruktuuris kohad haridus-, puhke- ja sporditegevuse ning muu vaba aja veetmise võimaluste jaoks.
---	---

7. AJUTISTE REISIDOKUMENTIDE TUVASTAMINE JA VÄLJAANDMINE	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
22. Väljasaadetavate kolmanda riigi kodanike kodakondsuse ja isiku kontrollimiseks tuleks leida muid meetodeid peale tavapärase ühenduse võtmise ebaseaduslike sisserändajate päritoluriigi diplomaatiliste esindustega.	Kasulik on tiheda koostöö algatamine ja tegemine asutustega, kes vastutavad nende küsimuste eest riigis, kust ebaseaduslikud sisserändajad on saabunud ja/või mis on nende päritoluriik. Väljasaatmist ootavate kolmanda riigi kodanike kodakondsuse ja isiku kontrollimiseks eespool nimetatud asutuste ekspertide külastuste korraldamine. Kodakondsuse ja isiku kontrollimiseks koostöö tegemine päritoluriigi diplomaatiliste esindustega. Kolmanda riigi kodanike poolt väidetava kodakondsuse ja isiku eelneva kontrollimise menetluste kehtestamine, korraldades kohtumisi keele- ja kultuuriekspertidega, kes võivad kolmanda riigi kodanike väiteid kinnitada. Kasu oleks sellise andmebaasi loomisest, mis sisaldab kolmanda riigi ebaseaduslike sisserändajate kodakondsuse kontrollimiseks vajalikku teavet. Kolmandate riikide asutustega selliste lahenduste väljatöötamine, mis puudutavad võimalust kasutada Euroopa reisidokumente, kui isiku kodakondsus on ühemõtteliselt kinnitust leidnud, ning üksikasjalik kontrollimine võib toimuda selle riigi piiril, kuhu tagasi pöördutakse.
23. Koostöö tihendamine tagasisaadetavate isikute kodakondsuse ja isiku kinnitamise valdkonnas.	ICONET võrgustiku kasutamine töövahendina tagasisaatmisega, sealhulgas ühiste tagasisaatmisoperatsioonidega seotud valdkonnas. Aktiivne osalemine nende otseste kontaktpunktide võrgustikus, kes vastutavad reisidokumentide saamise ja väljasaatmiste eest (FRONTEXi poolt koordineeritud).

	Ühise ja ühtse lähenemisviisi väljatöötamine tagasisaadetavate isikute kodakondsuse ja isiku kohta kinnituse saamise korra suhtes, mida kolmandad riigid kohaldavad. Kolmandatesse riikidesse lähetatavate ühismissioonide korraldamine ja neis osalemine, eesmärgiga töötada välja tõhusad kodakondsuse ja isiku kontrollimise menetlused, mida kaasrahastab ka EL. Koostöö teiste liikmesriikidega nende kolmanda riigi (etniliste) ekspertide külastuste korraldamise valdkonnas, kes saavad aidata ebaseaduslike sisseerändajate kodakondsuse ja isiku kohta kinnituse andmisel.
--	---

8. TAGASIVÕTULEPINGUD	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
24. Kahe- ja mitmepoolse (ELi) koostöö alustamine ja tihendamine, eelkõige ebaseaduslike sisserändajate päritoluriikide või transiitriikidega, eesmärgiga hõlbustada kolmanda riigi kodanike väljasaatmismenetlusi.	Tagasivõtulepingute või -korra sõlmimine operatiivtasandil (näiteks vastastikuse mõistmise memorandum), mis aitab suurendada tagasisaatmiste tõhusust.
25. Uute meetodite kehtestamine tagasivõtulepingute või -korra tõhusaks rakendamiseks.	Tagasivõtulepingute rakendamise tõhusaks vahendiks oleks operatiivtasandil otsese koostöö algatamine rändeküsimuste eest vastutavate kolmanda riigi asutustega. Väljasaadetavate kolmanda riigi kodanike kodakondsuse ja isiku kontrollimise eesmärgil korraldatavad ekspertide külastused riikidest, kellega on sõlmitud tagasivõtulepingud või -kord.
26. Kehtivate lepingute toimivuse pidev jälgimine.	Regulaarsed koosolekud operatiivtasandil lepinguid või korda reguleerivate sätete hindamiseks. Olemasolevate tööühmade või muude foorumite täielik kasutamine teabe vahetamiseks selliste küsimuste kohta.

9. VÄLJASAATMINE	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
27. Väljasaatmist tuleks kasutada viimase võimalusena tagasisaatmisotsuse täideviimise tagamiseks.	Transiitriikides kontaktpunktide loomine nii õhuteed kui ka maismaad pidi toimuvate väljasaatmiste hõlbustamiseks. Selliste operatsioonide rakendamine töötajate poolt, kes on saanud sunnimeetmete kasutamise ja inimõiguste alase koolituse, sealhulgas on omandanud mõne võõrkeele põhioskuse. FFONTEXi poolt tuvastatud ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike väljasaatmise parimate tavade kasutamine, sealhulgas ohutuseeskirjade järgimine. Ülimalt oluline on teha tihedat koostööd tsiviillennuettevõtjatega.
28. Väljasaatmist peaks toetama rahvusvaheline koostöö.	Väljasaatmise tulemuslikkust aitavad suurendada ühised tagasisaatmisoperatsioonid. Koostöö intensiivistamine FRONTEXiga. Tõhusa koostöö tegemiseks on ülimalt oluline kasutada teabe vahetamiseks ICONETi. Liikmesriikides kontaktpunktide loomine.
29. Väljasaatmisoperatsioonide läbiviimisel tuleks nõuetekohaselt austada inimõigusi ja inimväärikust.	Saatepersonalile koolituskursuste väljatöötamine ja intensiivistamine, rõhutades inimõiguste ja inimväärikuse aspekti. Kaaluma tõsiselt kultuurilise ja usulise mitmekesisuse aspekti.

10. TOETATUD VABATAHTLIKE TAGASIPÖÖRDUMISTE HÕLBUSTAMINE	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
30. Toetatud vabatahtliku tagasipöördumine peaks olema üks kolmanda riigi kodanike tagasisaatmise võimalus.	Ülioluline on jagada kolmanda riigi kodanike hulgas teavet toetatud vabatahtlikke tagasipöördumisi puudutavate eeskirjade ja põhimõtete kohta. Programmide loomine, mille eesmärk on korraldada ja viia täide koostöös rahvusvaheliste ja valitsusväliste organisatsioonidega toetatud vabatahtlikke tagasipöördumisi, kasutades selleks asjakohaseid ELi rahalisi vahendeid. Rahvusvaheliste ja valitsusväliste organisatsioonidega koostöö tegemine toetatud vabatahtlike tagasipöördumiste edendamiseks. Teavituskampaaniate korraldamine toetatud vabatahtlike tagasipöördumiste edendamiseks, sealhulgas kohtumised asjakohaste organisatsioonide kaudu diasporaa esindajate ja ebaseaduslike sisserändajate päritoluriigi diplomaatiliste esinduste esindajatega. Kogemuste ja arvamuste vahetamiseks on heaks foorumiks selliste küsimuste eest vastutavate esindajate vahelised seminarid ja töörühmad. Toetatud vabatahtlike tagasipöördumiste hõlbustamine, luues õiguslikud lahendused ebaseadusliku riigis viibimise tagajärgede minimeerimiseks.
31. Toetatud vabatahtlike tagasipöördumiste jätkumise kindlustamine, alгатades meetmeid, mille eesmärk on luua pikaajaline perspektiiv.	Toetatud vabatahtliku tagasipöördumise kasuks otsustanud kolmanda riigi kodanike toetamine täiendavate rahaliste vahenditega, mis eraldatakse majandustegevuse alustamiseks pärast tagasipöördumist. Kutseoskustealase koolituse pakkumine enne toetatud vabatahtlikku tagasipöördumist või pärast päritoluriiki tagasipöördumist võiks tagasipöörduvaid isikuid teatud ametiteks ette valmistada.

11. KOOSTÖÖ VALITSUSVÄLISTE ORGANISATSIOONIDEGA	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
32. Kontaktide hoidmine riiklike valitsusasutuste, valitsusväliste organisatsioonide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes töötavad tagasisaatmise valdkonnas ja tegelevad kolmanda riigi kodanikega.	Teabekanalite loomine ja korrapäraste kohtumiste korraldamine vastutavate isikute ja organisatsioonide vahel. Teabevahetus hõlmab tagasisaatmismenetluste ja -programmide ning parimate tavade rakendamise läbivaatamist ja hindamist. Ühiste seminaride, koolituse, tööruhmade korraldamine ja parimate tavade levitamine.
33. Seiresüsteemi loomine tagasisaatmise valdkonnas.	Asjaomaste asutuste poolt lepingute sõlmimine, milles määratletakse järelevalvemeetmete vajadused ja meetodid.

12. KOLMANDA RIIGI KODANIKELE SUUNATUD ÕIGUSABI JA NÕUSTAMINE	
SOOVITUSED	PARIMAD TAVAD
34. Võimalus saada tasuta õigusabi, seaduslik esindaja ja vajaduse korral tõlgi abi.	Asjakohase teabe esitamine keeles, millest isik aru saab või mille puhul on põhjendatult alust arvata, et ta aru saab, sealhulgas tasuta õigusabi või esindaja saamise tingimused. Tõlkide kasutamise võimaldamine riiklike institutsioonide jaoks.
